

ThDr. Antonín Melka

V Getsemane

Postní řeči z r. 1938

Frydek 1946
Exerciční dům

Církevně schváleno :
Řeholními představenými,
Zvláštním arcib. pověřencem v Čes. Těšíně č. 394-A/45

Cestou do Getsemane

„Vstaňte, pojdme!“ (Jn 14, 31.)

Posvátná doba svatopostní je zde. Jak oslavíme památku přehořkého utrpení a smrti Pána našeho Ježíše Krista letos? Pojdme s ním a jeho sv. apoštolů tam, kam je vybízel, když se po poslední večeři s nimi pomodlil a k nim promluvil delší řeč na útěchu. Potom řekl: „Vstaňte, pojdme!“ (Jn 14, 31.) A chválu vzdavše, dí sv. evangelista, vyšli na horu Olivetskou.

Do zahrady getsemanské uzavřeme se tedy se Spasitelem a jeho věrnými na tento sv. půst.

A hned dnes provázejme ho po cestě do Getsemane. Hned od prvního kroku z večeřadla. Jak jej činí? S velikou rozhodností. Úsečně jako velitel dí apoštolům: „Vstaňte, pojdme!“ Také s velikou šetrností a vděčností k majiteli večeřadla: — odchází, aby mu nezpůsobil nepříjemnost a obtíž ve sv. noci velikonoční večeře, když by se dal zajmouti v jeho domě; proto raději odchází včas. A vděčně: „Chválu vzdavše vyšli“, dí evangelium; poděkoval z plna srdce svému nebeskému Otci za vše, zvláště za dar nejsv. Svátosti, který ve večeřadle lidstvu dáti směl — a jistě že poděkoval srdečně i hostiteli, když se s ním loučil.

Jak božsky krásně a jak lidsky šlechetně vede si náš božský Spasitel! A nyní kráčí ulicemi jerusalemskými z města ven k hoře Olivové. Byl to vrch asi 800 m vysoký, porostlý olivami, a dole na jeho úpatí byla zahrada s dvorem Getsemane t. j. lis olivový. Ještě dnes je tam malá zahrada, která náleží františkánům a v ní sedm prastarých olivových stromů, které snad vyrostly na místě oněch, pod nimiž Syn Boží chtěl začít své utrpení.

Ano, k utrpení tam jde. Ví co ho tam čeká: smrtelná úzkost a přepadení, mohl se vyhnout tomuto místu svého utrpení, ale nikoli. On se právě pro ně rozhodl s takovou energií: „Pojdme!“ řekl apoštolům. A s takovou láskou! — To tam jde dobrovolně, z lásky. To, co se tam s ním stane, to bude nepředvídané, zlé překvapení, nikoli: to je neskonalá ochota trpět za nás. To ho tam vede. Místo, aby se vyhnul nebezpečí, jako bychom udělali snad my, on tam sám bude několik hodin v úzkosti a nedočkavosti čekat na své nepřátele a na svá pouta. Říkával v touze po utrpení: „Křtem (krvavým) mám býti pokřtěn a jak jsem stísněn, dokavad se nevykoná.“ (Lk 12, 50.) Teď se to má stát; proto jeho láska vyšlehuje velikými plameny. Před těmi dvěma slovy: Vstaňte, pojdme, řekl: „Aby viděl svět, že miluji Otce a tak činím, jak mi Otec přikázal. Vstaňte, pojdme!“ Ó, milující Srdce Ježíšovo, jak's hodno naší lásky veškeré!

Nicméně nese toto neskonale milující Srdce Ježíšovo v sobě též velký bol. Z mnohých důvodů. Sama cesta mu jej dělá: ví — za několik hodin povedou mne po této cestě zpět — na soud a k ortelu smrti. Které citlivé lidské srdce by se nezachvělo? Jak by ti bylo,

kdybys cestou do nemocnice zcela určitě věděl: za několik hodin povezou mne touto cestou jako mrtvolu? A člověk to obyčejně jen tuší, Kristus Pán to určitě ví.

A ještě jiné okolnosti zvyšují jeho bolest. V údolí, kudy se here do Getsemane, opodál stranou zahlédá hrobku Absolonovu, hrob ve skále a nad ním veliká stavba náhrobku. Nevděčný, zrádný syn Davidův byl tam pochován — vzbouřil se proti vlastnímu otci — David musil před ním utíkat — utíkal bosonohý toutéž cestou, kudy jde Spasitel k hoře Olivetské. A jej právě v tu chvíli také zrazuje jeden ze dvanácti jeho učedníků — Jidáš, jenž v městě shledává stráž a vojáky a svítilny a pouta na svého Mistra a Pána.

Konečně nemalou starost mu působí i ostatní apoštolové. Ví, že ho nevěrně opustí a od něho utekou, až bude jat a odváděn. Bojí se o jejich víru. Bojí se, že ho uvidí svázaného jako zločince a potupeného a ukřižovaného mezi lotry, že by si mohli říci: „Tohle, že je Spasitel — Bůh? Ten, který dělal zázraky... ty byly asi falešné! To že by byl Syn Boží?“ — Toho se bojí Pán Ježíš, že by mohli apoštolové v nesmírném zármutku a poděšení, terorem nepřátel zstrašení, ztratit víru i v jeho božství... jak to Židé výsměšně budou vykřikovat pod křížem: „Ha, ha. Jsi-li Syn Boží, sestup!... Podivný divotvůrce — jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže.“ Aby aspoň tak hluboce neklesli, projevuje před nimi svoji vševědoucnost, předpovídá jim určitě jejich pád i Petrovi a dí cestou: „Vy se všichni pohoršíte nade mnou této noci, neboť psáno jest (u proroka Zachariáše 13,7): „Bíti budou pastýře a rozprchnou se ovce stáda.“ Ale když vstanu z mrtvých, předejdu vás do Galileje. (Mt 26, 31.) A když apoštolové div nepřisahují, že ho neopustí, a Petr dokonce slibuje, že půjde s ním i do žaláře i na smrt, Pán Ježíš znovu ujišťuje, že ho Petr ještě této noci dovede i třikrát zapřít! S takovou bolestí v srdci bere se Pán do zahrady getsemanské. Ví o zradě, ví o nevěrnosti svých nejvěrnějších, ví o zklamání — a přece nehledí při tom na sebe, nýbrž na své ubohé učedníky. Nedá se cele zaujmouti svým vlastním bolem, víc mu jde o ně, aby neztratili víru docela a nezahynuli. Jaká to šlechtnost našeho Spasitele! Oni ho za chvíli nevěrně opustí a on je drží u sebe — neodhání; oni ho zklamou, jeden i zapře, a on je nesesazuje s jejich apoštolské hodnosti — naopak — on jim už teď slibuje odpuštění: Vy ode mne utečete — ale já na vás čekám po mém z mrtvýchvstání v Galileji. Dobrý Mistr plný milosrdenství a shovívání! Děkujeme mu, milujeme ho, — vždyť s námi si počíná ještě milosrdněji a dobrotivěji.

Celá ta cesta Krista Pána z večeradla do Getsemane a všechny okolnosti její jsou pro nás poučny. Ale zvláště dvou si všimněme:

Předně svatého odhodlání, s jakým tam Pán Ježíš jde a jeho starosti, aby apoštolové v soužení nepřišli o víru. Je velké, to sv. odhodlání Krista Pána k utrpení a smrti. Opouští večeradlo, v němž jako v novém domě zanechal největší důkaz své lásky, nejsv. Svátost právě ustanovenou, opouští milou Matku, opouští své věrné. Mohl

slovy prorokovými říci: „Opustil jsem dům svůj, zanechal dědictví své.“ (Jer 12, 7.) Ale velkodušně odlučuje se od toho všeho a jde za svým úkolem — začít dílo nápravy a spásy lidské v zahradě getsemanské. V zahradě rajské začala zkáza — v zahradě getsemanské začne náprava. Zkáza se začala požívačností, náprava se začne úzkostí a bolem. Utrpením! A k tomu ke všemu dí Spasitel své rozhodné: Vstaňte! Pojďme! Vstaňte — praví všechněm mimo sebe. On sám již stojí. On sám je již připraven a hotov a ochoten trpět a umřít. Ale apoštolové a my nejsme vždy hotovi a ochotni trpěti. A přece utrpení jest nepochybným důkazem pravé lásky k Bohu a k bližnímu. Co řekl Kristus Pán před tím slůvkem vstaňte? „Aby poznal svět, že miluji Otce: Vstaňte! Duším, které chce Bůh přivést k pravé lásce, ukládá utrpení. Dovedeš-li něco trpět, nejsou tvá slova: Bože můj, miluji tě! prázdnými slovy. Utrpení je důkaz poslušné a Bohu poddané vůle. Co řekl Kristus Pán ještě před tím slůvkem: Vstaňte? Aby poznal svět, že miluji Otce a tak činím, jak mi otec přikázal. Vstaňte, Pojďme! Marně říkáme: Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi, nedovedeme-li snášet, co na nás Bůh podle své nejsvětější vůle posílá. Pravda někdy je to břímě utrpení, jako na příklad u mnohých dnes ožebračených válkou, zarmoucených popravami svých drahých — zrazených — opuštěných — .. břímě tak veliké, že se mysl i srdce vzpírají jakoby odbojně proti Bohu, že někdy a někde dopouští takovou nespravedlnost do nebe volající. Ale tu právě musí se vůle lidská vzepnout s největším napjetím k ochotě trpět s odevzdaností do vůle Boží.

Těžce nemocný mladý muž — jistá smrt již mu stála u lože. Ale jemu se nechtělo umřít... Nadarmo se snažil kněz pohnouti ho k odevzdanosti do vůle Boží. Vzpíral se. Tu přišel kněz na dobrý nápad. Nuže, řekl vzdorujícímu nemocnému, tak se aspoň spolu pomodlíme Otčenáš: říkejte za mnou: Otče náš, jenž jsi na nebesích. A nemocný za knězem opakoval: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“ — Posvěť se jméno Tvé, — „Posvěť se jméno Tvé.“ — Přijď království Tvé — nemocný: „Přijď království Tvé!“ Kněz: Buď vůle moje jako v nebi tak i na zemi. Tu se nemocný zarazil, slzy mu vyhrkly z očí: „Ne, ne — ne moje vůle, už se poddávám, Bože můj, buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi.“ Petr Lippert: „Slova a mlčení trpícího Spasitele“ str. 217. (Herder 1938.)

A tož — nemáme-li se protiviti vůli Boží, plánu Božímu, vzchopme se k trpělivosti, ano více: k lásce ke kříži a utrpení. Křížem a utrpením Syna svého jednorozeného usmyslil si věčný Otec vykoupiti a spasiti svět. To byla jeho božská myšlenka, božský plán. Proto, když sv. Petr jednou začal Kristu Pánu vymlouvat, že nesmí trpět, aby se vzdal té myšlenky: „Odstup to od tebe“ — odpověděl mu Spasitel příkře jako pokušiteli na poušti: „Jdi mi s očmi, satane! Pohoršením jsi mi, neboť nemáš na zřeteli věci Božích, nýbrž věci lidské.“ (Mt 16, 23.) (Mk 8, 32.) Také s každým tvým utrpením má Bůh nějaký spasitelný úmysl, a zvláště s velikým, celonárodním, svě-

tovým... Kristus Pán, pravda, šel do zahrady getsemanské jen jednou s malým průvodem — ale občas jde do Getsemane s celým některým národem, někdy i s celou Církví svou. A tu zvlášť je dbát jeho slova: Vstaňte! Pojdme! Vzchopme se k odhodlání, k ochotě trpět a provést ty úmysly Boží, které se v tom dopuštění skrývají.

Vstaňte — vy mrtví na duši — těžkým hříchem mrtví, snad již dlouhá léta: Vstaňte k životu posvěcující milosti v tento čas svatopostní!

Vstaňte — vy vlažní, kteří jste katolíky jako v polospánku, jako položiví — polomrtví — bez ohně sv. pobožnosti a lásky — bez opravdové snahy o spásu své duše!

Vstaňte — vy mdlí a slabí ze svých zlých návyků a vášní, ze své pohodlnosti, která jen když sama obstojí, nic nedělá pro druhého vedle: nemocného, hříšného, opuštěného a potřebného.

Vstaňme tedy všichni — a pojdme — kam? Do Getsemane. Každý do svého. A nehledejme je daleko. Je tak blízko. Tvá rodina, otec, matka, váš dům s jeho starostmi, trampotami a utrpením — to jest vaše Getsemane. Tvá dílna, tvůj závod, tvá tržnice, tvá kancelář — tam každý den s novým odhodláním: trpět, poctivě pracovat, snášet, obětovat se, sloužit!

A druhé poučení: obava Pána Ježíše, aby apoštolové v soužení neztratili víru. V utrpení zdá se člověku, že je opuštěn: často od lidí, kteří nemají porozumění pro naši bídu a soužení; a když jsou rány velké a soužení dlouhá, způsobená nám často křivdou jiných, takže zlo nabývá převahy nad dobrem a bezpráví nad právem, vluzují se pochybnosti do našeho srdce o Boží dobrotě, prozřetelnosti a jejím řízením... Jak to může Bůh dopustit? Řídí i tohle ještě Bůh?... A jindy dere se stesk ze srdce: Bože můj, proč jsi mne opustil? Ach ne! Tak nesmíme! Bál-li se Spasitel o víru svých apoštolů v soužení, musíme se o ní bát my tím spíše. A proto vzbuzujme ji. Nejsme opuštěni. Naopak v utrpení je nám Bůh blíže než kdy jindy — ano jde s námi. Slyšeli jste, jak mluvil Pán Ježíš k apoštolům, když je vedl do Getsemane. Řekl sice: Vstaňte! Ale hned zatím: Pojdme! To jest: Nepůjdete sami. Já s vámi, vy a já — půjdeme. Tak je i s námi. Netrpíme sami, trpíme s Kristem Pánem a on s námi, jsme-li s ním spojeni vírou v milosti posvěcující. Nevěrec a nekající hříšník trpí sám. A těžko! My však věřící jeho, máme-li milost posvěcující, netrpíme sami... On trpěl první a trpí i teď s každým svým věrným: sílí ho, těší ho, připodobňuje ho sobě v kříži, ale také v odměně.

A budeme-li s Kristem trpěti, budeme s ním i kralovati. Vítězství zla, hříchu, křivdy a bezpráví je na čas. Vítězství spravedlnosti, práva, ctnosti a povinnosti je věčné. Utrpení tohoto času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás.“ (Řím. 8, 18.)

Rozdělení křížů

Stanuli jsme s božským Spasitelem a s jeho učedníky u zahrady Getsemanské. A tu napřed, než vejde, dělí náš dobrý Mistr a Pán svůj doprovod. Osm z nich ponechává u vchodu a dí: „Poseďte tady, až odejdu tamto a pomodlím se.“ (Mt 26, 36.) Tři však Petra, Jakuba a Jana vzal s sebou do zahrady; evangelium dí: „Pojal Petra a syny Zabedeovy.“ (Mk 14, 33.)

Pán Ježíš rozděluje apoštoly podle toho, jakou mají míti účast na jeho utrpení. Rozdílí utrpení — rozdílí kříže...

Jest na světě veliká různost a nerovnost nejen statků, majetků, nadání, vloh; jest i veliká nerovnost utrpení a křížů. Jdou světem lidé, kteří sotva jaké značnější utrpení zakusili — celkem žije se jim lehce a snadně. A jdou světem postavy shrbené pod tíží křížů, pod nimiž nezřídka klesají. A ti se často táží: Proč? A proč právě tolik a tolik musím trpět? — Hojně světla do této otázky vrhá božský Spasitel rozdělením apoštolů u vchodu do getsemanské zahrady na dvě skupiny. Má před sebou nejděsnější noc svého života: utrpení na hoře Olivetské. To, co bude druhý den trpěti na těle — rány, biče, trny, křížování bude sice děsné, ale to bude jen důsledek jeho utrpení v zahradě: tu bude mučeno nejdříve jeho dobré, něžné Srdce; a utrpení vnitřní je horší nežli zevní. Bude to úzkost právem zvaná smrtelná.

A k této úzkosti přivádí si Pán Ježíš své učedníky. Patrně chce, aby byli jejich svědky. Chce, aby na ní měli nějakou účast: jinak by je byl nechal dole v městě, ve večeradle.

A tu u samého vchodu je dělí, nedá všechněm stejný díl na své smrtelné úzkosti. Osmi z nich vůbec nedovolí dovnitř Getsemane. Zůstanou opodál. U vchodu. Sotva odtud zahlédnou, co se bude dít s jejich Mistrem a Pánem tam v zahradě. Proč to? Nechtěl míti Pán Ježíš tolik svědků svého ponížení a své úzkosti? Snad také. Ale spíše ho k tomu vedla veliká dobrota jeho sv. Srdce. Znal své, jak říkal. Věděl, co je v člověku. Věděl, co je v těchto osmi, že není ještě upevněna jejich víra — a obává se, že by pohled na jeho ponížení a hrozné utrpení v zahradě mohl jejich víru zviklat, ano je o ni i připravit. A proto on, dobrý otec, co učiní? Nenakládá na ně víc, než mohou snést. Slyšíš to ty, který ve svém soužení reptavě říkáš, že je na tebe vloženo víc, než můžeš snést? Sv. apoštol Pavel dokládá se samou věrností Boží, když dí: „Ne, ne, žádné pokušení, soužení anebo protivství, které vás stihne, není nad lidské síly“; výslovně píše: „Pokušení nezachvátilo vás leč lidské. Bůh však je věrný, jenž nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete snést.“ Ba on učiní víc, on vás i uschopní, abyste mohli snést. (1 Kor. 10, 13.) A to dělá dobrý Pán Ježíš oněm osmi apoštolům: šetří především jejich slabosti, ukládá jen lehčí břímě. Neříká: Pojdte a každý z vás se bude musit se mnou krvavě potit, úzkostí se třást, slzet a plakat... Nikoli — nic takového nepraví a ještě

nadto podává jim prostředek mocný a silný: modlitbu: „Modlete se, abyste nevešli v pokušení“ t. j., abyste v tomto soužení neklesli. Ba ještě více: „Poseďte tady,“ praví jim: „odpočňte si,“ — a sám jde v smrtelný zápas; pohovte si, — a sám jde za ně trpět. Tak je šetří, tak jim nadlehčuje. Ó, není dobré to jeho otcovské srdce? Milujme je! Děkujme! Jak často tak jedná a jednal také s námi! Šetří naší slabosti, nedopouští celou tíži křížů a utrpení a trestů — i když ve svém spravedlivém hněvu trestá, jeho milosrdenství mírní i trest, dí prorok: „ve svém hněvu pamatuje na smilování.“ (Habakuk 3, 2.) A kdyby nám i všecko vzal, jednu oporu, jednu pomůcku, jednu posilu, jednu útěchu nám ponechává vždycky: — totiž modlitbu, abychom prosili, když už nemůžeme dál. Ó, díky za dar a za milost modlitby v utrpení — neboť, „blízko je Pán všem, kdož vzývají ho, všem, kdož vzývají ho v pravdě.“ (Ž. 144, 18.)

Byl člověk, který se Bohu rouhal. Popíral ho. Za děsné bouře a hromobití vyzýval Boha rukou k nebi vztyčenou, aby ho na místě ztrestal — je-li. Nestalo se: tedy Bůh není. — Ale po nějakém čase přišla do oné ruky otrava, musili mu ji odebrat. I tu se ještě rouhal. Ale později, když ho Bůh k sobě obrátil, říkával lidem: „Víte, čím mne Bůh nejvíce potrestal? Ne odnětím ruky, která se kdysi rouhavě proti němu zdvihla, ale to jest největší trest, že ji už nemohu spínat k modlitbě... Co víte vy, kteří to můžete a nevážíte si toho... ale já to vím teprve nyní, jak velká je to milost směti spínat ruce k modlitbě.“ (Sikorski-Horák: Hospodář 1939 č. 2, str. 4.) Ó, děkujme za tuto milost — za to, že se v utrpení a v kříži můžeme modlit k předobrému a citlivému Srdci Božského Spasitele za ulehčení a milujme ho! A učme se od něho ušlechtilosti a dobrotě: nadlehčovat břímě jiným; neukládat svým podřízeným, dětem, rodině, zaměstnancům víc než mohou snést! Nadlehčovat především břímě práce a obtíží! Spasitel, jak vidíme v evangeliu, nechce při celém svém utrpení nikomu býti na obtíž; nehledí k svému pohodlí, neusnadňuje sobě, nýbrž hledí ušetřit druhých. Ó, dobré Srdce Ježíšovo, dej, abychom nikomu nepřitěžovali kříž, který již má, nýbrž naopak hleděti mu ulehčovati!

Nadlehčujme dále kříž chudoby. Novopohanství v sousední bývalé říši zavedlo svého času t. zv. jídlo z jednoho hrnce prý ve prospěch chudých, jimž mělo připadnouti, co si újmou odřekli druzí. Dobrá myšlenka. Ale co je vnucené, nemá plnou cenu dobrého skutku; a chudí pokládají to, co se pro ně vybírá jakoby daní — za povinnost vůči sobě a vděčnosti se tím neučí. A tak se tím způsobem nesbližují bohatí s chudými a chudí se zámožnými. Ale ani myšlenka není nová, je to prastará myšlenka křesťanská, aby z újmy a postu majetných měli prospěch chudí. To nalézáme již v dobách apoštolských, kdy zámožní skládali majetek k nohám apoštolů na rozdělení mezi chudé. „Budiž k občerstvení chudého, co si kdo odřekne — svým postem,“ takto překrásně vyslovil smysl církevního postu již papež Lev Vel.

(Sermo 13, 1.) Nuž dělejme tak a budeme podle příkladu Krista P. nadlehčovat jiným kříž chudoby.

Tedy nadlehčovat kříž chudoby nemajetným — ano to jest a to má býti účel almužny a veškeré dobročinné působnosti — ale nikoli až tak, aby tím majetní byli ochuzeni a ožebračeni. Duch Sv. dí: „Ne tak se má dítí sbírka, aby se jiným stala úleva, vám však tíseň, nýbrž podle rovnosti“ t. j., aby se sebranými dary jistou měrou vyrovnávala nerovnost mezi majetnými a nuznými. (2 Kor. 8, 9.)

To dělo se velice krásně v dobách živější víry, kdy chudí přicházeli nebo sedali pro almužnu — s čím? s modlitbou. To bylo krásné vyrovnávání: majetný dával, ale i nuzný dával — ano při tom, když přijímal almužnu, dával svému dárci něco, a to něco vzácnějšího, nežli kus chleba nebo šatu — dával modlitbu a požehnání z ní plynoucí. Majetným to připomínalo, že jsou vyšší a vzácnější statky nežli jejich majetek: věci duchovní, božské a nebeské — a chudému to připomínalo, že není úplný chudák, ale že jest bohat v Bohu. Od té doby, co tato krásná křesťanská myšlenka a způsob jejího provádění upadly, není ani boháč štědrější ani chudáas spokojenější. Komunismus a socialismus chce to napravit — dobrý to úmysl! — ale aby to dovedl, musil by se napřed sám opravit tímto křesťanským smýšlením. Kapitalismus mohl se zmoci jen proto, že lidstvo přes všecko připomínání Církvě sv. zapomnělo, že Bůh a jeho sv. víra žádají vyrovnávání majetkových nesrovnalostí jako velkou mravní povinnost (Ketter: Bibl. kom. XIV. str. 416/17).

To je poučení z oněch osmi apoštolů ponechaných u vchodu do zahrady smrtelných úzkosti Páně, které zní:

I tobě přiděluje Pán jen takové utrpení, abys je mohl snést; nuž, dělej také tak a nepřitěžuj jiným, nýbrž hled' jim nadlehčovati jejich kříže, zvláště kříž práce a kříž chudoby!

Ale byla tam i druhá skupina — menší, vybraná — jen tři z apoštolů, Petr, Jakub, Jan. A ty bere P. Ježíš sebou dovnitř zahrady — a tím i zcela nablízko svého utrpení. Mají jej vidět trpícího. Mají se s ním děsit, chvět a lkáti... Mají míti na jeho utrpení větší, bolestnější účast nežli oni ponechaní u vchodu.

A tu se zase naskýtá otázka — proč? Proč volí božský Mistr a Pán právě tyto tři? A proč skládá na ně mnohem více nežli na ostatní? Chtěl je snad míti u sebe nablízku, aby ho těšili? Pravda, snad jim chtěl dáti příležitost, aby splnili tuto přátelskou službu vůči jeho srdci lidsky cítícímu. Ale ten, jenž byl „očekáván jako potěšení Israele“ (Lk 2, 25.), ten, skrze něhož jest hojná utěcha naše,“ jak dí apoštol (2 Kor. 1, 5.), byl se mohl zcela jistě obejítí bez nich a bez jejich útěchy. A až ho zklamou... a usnou, místo aby ho těšili, přijde s nebe těšitel anděl. Celá legie andělů stála mu k službám. Ale on si přece ráčí volit své učedníky — slabé, chabé lidi. Není to blahosklonnost od něho?

A vizte, k čemu je volí: k účasti na svém tajuplném utrpení getsemanském. Začíná bolestné dílo vykoupení lidstva. V tom mají

býti vedle něho jeho pomocníci, svědci, těšitelé. Mají něco okusit z hořkosti a bolu, kterým vykupuje svět. Marii Panně, jeho přesvaté Matce to není v tuto chvíli dopřáno, andělé přijdou už ku konci jeho getsemanského utrpení — jen oni sami tři z celého sboru apoštolského a z celého člověčenstva jsou k tomu vyvoleni již teď! Jaká čest! Jaké vyznamenání!

A proč právě oni tři? Pravda, kdož může na to uspokojivě odpovědět? Tolik však je jisto: proto, že tak ráčil chtít — vždyť je jejich Pán a smíme-li do jeho tajuplného řízení jeho poněkud nahlédnouti, můžeme dále říci, že proto si vyvolil právě tyto tři, poněvadž mu byli více povinni než druzí. Víc jim dal, proto mohl od nich více požadovat. Dal Petrovi první místo mezi apoštoly — dal mu tolik osvícené víry, že jasněji nežli kterýkoli jiný člověk poznával a chápal, že jeho Mistr Kristus je pravý Bůh. Dal Janovi tolik své něžné lásky — miloval ho nejvíce — sám Jan se tituluje v evangeliu svém „učedník, kterého miloval Ježíš“; při poslední večeři dovolil, aby se hlavou svou tulil k božskému jeho Srdci; chystal mu dar nejdražší — svou matku, kterou mu pod křížem odevzdává. — Dal Jakubovi milost velké zbožnosti a lásku k modlitbě. Kromě toho posílil víru těchto tří zvláště tím, že je dvakrát vzal za svědky neobyčejných divů: ke vzkříšení dcerušky Jairovy, k svému proměnění na hoře Tábor vzal z dvanácti jenom je tři: „pojal Petra a Jakuba a Jana a vedl je na horu vysokou (Tábor) v soukromí a proměnil se před nimi.“ Když jim tolik dal, neměl právo od nich více žádat nežli od ostatních? Když jim dal účast na své slávě a proměně, neměl práva žádati od nich účast na svém utrpení a ponížení...? Ano. A oni to v jasných chvílích, zanícení láskou k němu uznávali: „Petr ještě před nějakou hodinou ujišťoval ve večeředle (snad i cestou do Getsemane): „Byť se všichni pohoršili nad tebou, já se nikdy nepohorším. A abych měl i umřít s tebou, nezapru tebe (Mt 26, hl. 14). Pane, s tebou jsem hotov i do žaláře i na smrt jíti.“ (Lk 22, 33.) A oba synové Zebedeovi Jakub a Jan, když se jich před časem Spasitel ptal: „Můžete-li pít kalich, který já budu pít?“ Odpověděli: „Můžeme!“ (Mt 26, 23.) Teď přišla ta chvíle — Pán Ježíš je vzal sebou do zahrady, aby ten kalich utrpení pili s ním. Proto ráčil P. Ježíš volit právě tyto tři.

A teď si představme, že by byli tito tři od Mistra milovaní apoštolové, že by se byli také opovážlivě ptali, jako se ptáváme my, když se nám zdá, že nevinně trpíme a více než jiní: Proč my? Proč právě my? Proč já musím tolik trpět?

Proč, ptáš se? V Getsemane ti dává P. Ježíš odpověď rozdělením apoštolů a volbou tří z nich. Proto právě ty, poněvadž Bůh ví, že můžeš s jeho pomocí trpět — že jsi dosti silný, nemusí tě nechávat jen u vchodu, nýbrž může tě vzít až dovnitř, do vnitra bolestné zahrady.

Proč právě ty? Proto, že větší utrpení není vždycky trestem, nýbrž větším vyznamenáním, pozváním trpitele getsemanského k větší

účasti, k většímu podílu na jeho bolestech... na vykupitelském díle jeho — není to čest?

Proč právě ty? Protože ti více dal než jiným — větší a lepší poznání svých tajemství sv. víry, více zbožnosti — a co vím?! Pohleď do svého života a svého svědomí, uvidíš...; a dal-li ti více a odpustil-li ti více než jiným, nemá práva čekati a požadovati od tebe větší účast na svém utrpení?

Proč právě ty? Protože snad jindy ve chvílích, kdy jsi lásku a dobrotu Boží a její důkazy ve svém životě takřka hmatal, žes tenkrát se i nabízel: Pane, z lásky k Tobě všechno chci trpěti a snášeti, co na mne sešleš. — Snad tenkrát, kdy's upřímně a hojně želel a litoval svých hříchů a žasl nad milosrdenstvím Božím, které ti je odpouštělo — snad tenkrát jsi sliboval: Bože můj, z vděčnosti za tvé nezasloužené milosrdenství všechno rád strpím... i smrt... znovu jako Petr. — A teď se ptáš opovážlivě: Proč — proč právě já, já, který jsem zbožnější nežli tamten — onen neznaboh, nebo můj nepřítel, kterému se dobře vede? My se rádi v utrpení srovnáváme s horšími, které vedle sebe vidíme. Ale nemáme k tomu práva a často se klameme. Ten, jež pokládáme za horšího, snad ani tak zlým není. A ostatně soud ne náleží nám, ten si vyhradil Bůh. Nesuďme před časem!

Proč právě ty? Protože's buď hříšný nebo svatý — buď vinen nebo nevinen. Jsi-li hříšný, trpíš právě ty, poněvadž je Bůh tak dobrý, že s tebe svým pokáráním a navštívením chce tvou vinu sejmouti.

„Příkazů mých nebudou-li dbáti, navštívím metlou nepravosti jejich a ranami jejich provinění, avšak své milosti jim neodejmu.“ (Ž. 88, 32-34.)

Je to milosrdenství vůči tobě!

A jsi-li nevinen a svatý — tož právě ty trpíš proto, že Pán Bůh chce míti utrpení tvé oběti za jiné — a oběť musí býti sama čistá, neposkvrněná. Poskvrněnou oběť Bůh nepřijímá. Jen nevinný může smýti provinění vinného. Jen kdo má, může splácet za ty, kdo nemají. Jsme údy jednoho těla Kristova, kde úd za úd trpí.

A jak je to s jednotlivcem, tak s národem. Proč právě náš národ? Buď je vinen — a zaslouží — a pak je to božské milosrdenství, jež nás tresce. Otec miluje syna i když trestá; syn se sice vzpírá a nechce býti bit, ale otec na to nedá a ví a myslí na to, že je trest k dobrému.

Proč? Protože je otec, protože mu chystá dědictví, protože z něho chce mít řádného nástupce. Ejhle, volá sv. Augustin — jak dobrý otec i v tom trestání, jak milosrdný! (Serm. XIII č. 8.)

Proč takový provinilý národ? Proto, že ho Pán Bůh ještě nepokládá za zralý k záhubě — ještě snad se dá napravit.

V obleženém městě Betulii bylo již tak zle, že starší města již se rozhodli město vydati vůdci vojska assyrského Holofernovi. Všecko obyvatelstvo je jakoby stísněno myšlenkou, že je Bůh trestá. Ale tu vystupuje zbožná, posty a ctností posílená žena Judita a dí: „Věřme, že metly Hospodinovy, jimiž nás jako služebníky své tresce, přišly k nápravě a ne k vaší záhubě.“ (Jd 8, 27.) Utrpením chce Bůh pro-

budit v jednotlivci i v národě lepší síly, které blahobyť uspal, že dřímají. (Tóth: Utrpení Kristovo str. 103.)

A je-li národ nevinný, proč trpí? Aby byl obětí za hříchy minulých generací, neboť i různé věky a generace národa jsou jedním celkem, rodinou, kde musí trpět nevinní s vinnými. Ostatně nevychovou potomstva bývají vinní předkové. A nepoddajností, která se nechce dát vychovat, zavinili potomci slabošství předků. Jsou tedy vinny generace starší a mladší.

Jest nápadné, napsal sám Voltaire, že revoluce bývají za lepších vladařů — kdy je vláda národa schopna, aby dala náhradu za vladaře špatné, za zneužívání vladařské moci. (Nedělní list 13. 12. 1914.) A nejsou špatnou vládou a zneužíváním moci vladní v demokratické zemi vinni do velké míry voličové? Nuže — ať je tak či onak — vzhlédejme s důvěrou a kajícínou odevzdaností k božskému Trpíteli. Pojímá-li nás — jednotlivé — ano i celý národ až dovnitř Getsemane, je to nejvyšší a svrchované právo toho, jenž kříže rozděljuje, míru utrpení odměňuje — je to čestné pozvání k těsnější, nitrnější účasti na jeho utrpení a je v tom útěcha — že nás pokládá za vyléčitelné a spásy schopné. Ujišťuje nás o tom Duch sv., jenž dí: „Proto (t. j. protože navštívením svým nás zkouší a trestá) — proto nikdy milosrdenství svého nám neodnímá; trestaje protivěnovstvím neopouští lidu svého.“ (2 Mak 6, 16.)

Ó, neopouštěj tedy nás, Bože, Spasiteli náš, ale odvráť hněv svůj od nás!

Modlitba Krista Pána

Když Pán Ježíš vešel do zahrady getsemanské s Petrem, Jakubem a Janem, popošel maličko vpřed a pak stanul, jakoby váhal. Najednou prudce se obrátil a jakoby násilně se od nich odtrhl a poodešel, co by kamenem dohodil, nějakých padesát kroků a poklekl nejprve; potom i padl na tvář svou; v řeckém textu sv. evangelia je takové slovo, že z něho vykladatelé vyvozují, že se Pán Ježíš sklonil čelem až k zemi ne jednou, nýbrž několikrát, a v této poloze začal se modlit, aby možno-li odešla od něho hodina tato, řka: „Otče, je-li možné, ať odejde kalich ode mne.“ — „Otče, všecko jest tobě možné, přenes kalich tento ode mne, avšak ne co já chci, nýbrž co ty chceš.“ (Mt 26, Mk 24, Lk 22.)

Modlitba Krista Pána v zahradě — její smysl, její způsob, její účinky:

Kristus Pán se modlí. První myšlenka při nastávajícím utrpení je myšlenka na modlitbu; sám začátek jeho utrpení jest modlitba. Blahoslavený člověk, který místo rozčilování, které se nás obyčejně při prvním návalu utrpení zmocňuje — připadá na myšlenku: pomodli se! — Dělá, co radí Duch sv.: „Strádá-li někdo z vás, modli se!“ (Jak 5, 13.) „V soužení svém vzývám Hospodina,“ dí žalmista. (17, 7.)

Než modlitba je projev lidské nemohoucnosti, potřebnosti, a Kristus Pán je přece Bůh, jenž je všemohoucí a ničeho nepotřebuje. Ano: avšak z víry sv. víme, že Kristus Pán jest sice Bůh, ale i pravý člověk. A jako člověk se modlí, ne jako Bůh. Sv. Augustin dí o něm: „Protože jest člověkem, je sláb jako člověk, a poněvadž je sláb, modlí se.“ (Tract. 107 in Joan.) A modlí-li se On nejsvětější a jistě také ze všech lidí na duchu nejsilnější člověk, ó, jak asi potřebuješ modlitby ty ubohý, hříchy a vášněmi a náklonnostmi zlými zeslabený člověk! Modli se! Velký učitel Církve sv. Tomáš Akv. dí: „Lidská vůle nesvede sama ze sebe to dobré, co chce, není-li milostí Boží posilována. (Summa theol. III. 2. 21. a 1.) Ó modli se! Zvláště v těžkostech, v zármutku, v soužení modli se! Kristus Pán se modlí v zármutku a úzkosti až smrtelně. Ale to není u něho jen modlitba soužením vynucená, jako bývá u mnohých z nás, kteří se celý čas nemodlí a najednou, když je něco stihne, volají Boha na pomoc a jakmile zázračně a hned nepomůže, jsou s ním „hotovi“, odvrácejí se od něho a nevěří. Ach ne — tak ubohý pojem o Bohu, svém Otci, jako o nějakém našem siláckém posluhovi, na kterého si člověk vzpomene, jen když ho potřebuje a na nějž stačí jen zakývat, aby byl k službám — ach ne — takový pojem nemá Pán Ježíš o Bohu. Jemu jest Bůh milovaným Otcem, s nímž se stále v mysli obíral, k němu se vším se obracel, jemu vše svěřoval, radosti i žalosti, zkrátka jemu byl Otec nebeský při všem první myšlenkou — proto i teď tady v zahradě smrtelných úzkostí. Je Bůh a jeho svrchovaná moc a dobrota i tobě na mysli aspoň denně? — modlíš se pravidelně — či vzpomínáš na něho, jen když tě tíseň k němu dohání?

Ne tísní, nýbrž láskou synovskou veden, modlí se Kristus Pán k Otci, poněvadž pro něho Syna je to prostě potřeba mluvit s Otcem. A proto mluví s ním i tenkrát, když napřed ví, že jeho modlitba bude do jisté míry nadarmo. Ví dobře, co je stanoveno. Sám to několikrát řekl, že Otec dal Syna svého — a Syn přišel, aby dal život svůj za mnohé.“ To je stanoveno — a to se změnit nedá. Přesto modlí se, aby, je-li možné, Otec přenesl od něho kalich utrpení. — Jaký to má smysl a význam? Spasitel, tak dí vykladatelé Písma, chtěl nám jako náš učitel dáti příklad, že se máme modlit vždy, v každém soužení, i v takovém, kdy se zdá již vše ztraceno. A tohoto příkladu — to věděl — my potřebovali nejvíce — protože k bolesti, soužení a utrpení se rodíme; celý život máme s nimi co dělat, proto jsme potřebovali poučení o modlitbě. Dostali jsme je. A takové veliké, od samého vtěleného Boha-Mistra a učitele modlitby — a v takový dojemný čas — v úzkosti smrtelné. Ó, poděkujme za ně! A nejen za ně, i za sílu a milost, kterou nám tím zasloužil, aby totiž nikdo z nás, když ho stihne utrpení, nemusil klít, proklínat a se rouhat, nýbrž aby se mohl aspoň modlit. A naše vděčnost bude ještě větší, když uvážíme způsob, jak se modlil Božský Spasitel v zahradě.

Modlí se v samotě, aby nebyl ničím rušen. Ten jež nemohlo nic vyrušiti ze spojení mysli a srdce s nebeským Otcem, v nějž byl

stále pohroužen, ten odchází do ústraní, večer, v noci, když umlkají všechny zvuky a neruší sluchu, kdy jediným černým závojem zakrývají se všechny barvy a věci, aby nedráždily zraku. I od svých milých se vzdaluje a není mu to lehké: jeho stísněné a lidsky cítící srdce táhne ho k nim, aby mezi nimi hledal útěchy, aby se vypovídal ze svého bolu — ale ne tak, on se odtrhuje jakoby násilně od nich (avulsus) — a oni jen z povzdálí budou slyšet úpěnlivé jeho vzdechy: „Otče, odejmi ode mne kalich tento.“

A s jakou uctivostí! Zná svou vznešenost a velikost, nad něho jako Bohočlověka není vznešenější bytosti pod nebem, andělé se mu klanějí a slouží — a on v tuto chvíli, jakoby zapomněl, kým jest, kleká především uctivě před velebností nebeského Otce, ano čelem se až země dotýká, jak hluboce se před ním sklání — a to nejednou, několikrát. A jak uctivě a pokorně se modlí: neosměluje se na Otci vymáhat své vysvobození z úzkosti a utrpení; jakoby se jen ptal dí: „Otče — je-li možné; Otče, tobě je všechno možné... tisícový jiný způsob vykoupení — a ne jediný jen tento tak strašný, smrtí kříže... nevzpírám se vykoupit lidstvo, jen se ptám tvé všemohoucnosti na jiný způsob — ne tak děsný. Ale i s tímto souhlasím, chceš-li jej ty Otče, ne co já chci, nýbrž co ty chceš.“ Jaká pokorná odevzdánost do vůle Otcovy! Modlíváme se i my tak? Uctivě především? Zevnější neuctivost při modlitbě, neuctivé držení těla bývá příčinou nedobré, hodně roztržité modlitby. Nechovějme se k Pánu Bohu příliš sousedsky. Je Pán, je Hospodin, je to Velebnost svrchovaná, s níž mluvíme. Proto aspoň uctivě začínejme modlitbu. Když se modlíváme před jinými i když se modlíváme sami v samotě, v obojím případě býváme sváděni k neuctivosti. Modlíme-li se o samotě, snadno si dovolujeme nezpůsoby, kterých bychom si před jinými nedovolili: pohodlí a jiné; modlíme se i vleže, neuctivě klekáme, opíráme se — (ovšem že starý, churavý člověk smí se i tak modlit, protože to již jeho slabost jinak ani nesnese — ale mladému a zdravému není toho ještě třeba) a modlíme-li se před jinými, je tu i dvojí nebezpečí, abychom se jednak neostýchali a se nestyděli před nimi za svou skutečnou a pravou zbožnost (neváhali kleknout, protože nás ten a ta vidí a pod.) a na druhé straně hrozí nebezpečí, že bychom se snad mohli stavěti nápadněji uctivými a pobožnějšími, nežli vskutku v srdci a o samotě jsme.

V hloubí lesa stál kříž — kolem posvátné ticho — jen ptáče občas zašveholí — plaše proběhne tudy laň či jiná zvěř... Člověk se zachvěje posvátnou úctou, nikdy v tato místa nezabloudí pokrytcova noha, zde jen v upřímnosti srdce hledal člověk povždy svého Boha.

Velebnost nějakého koutku v lese nebo v přírodě, což je to? Jen matný odlesk Velebnosti Boží v nebesích a zde ve Svátosti. Tož uctivě! A nejen zevně, také z vnitřní uctivosti jest nutno se blížit k modlitbě, zvláště k modlitbě v utrpení, v rozčilení, v soužení. Jak snadno se stává, že zanášíme do modlitby před tvář velebnosti Boží i svoje roztrpčení — a místo, abychom uctivě mluvili se svým Bohem,

Pánem a Soudcem, obíráme se v mysli těmi, kteří nás roztrpčili, nám ublížili. Ne tak! Přemáhejme dotěrné myšlenky na věci a na lidi. Kdo se chce důvěrně obírat Bohem, musí se odloučit od lidí. (Huonder: Ve škole Mistrově II. Noc utrpení str. 35) praví kdosi — a my si dodejme: nejvíce se musíme odlučovat sami od sebe, od své nedůtklivé samolásky.

Kristus Pán se dále modlí s dětinnou důvěrou, odevzdaností a vytrvalostí. Abba — Otče! Není důvěrnějšího názvu pro Boha, nežli tento: Otče! — A s tím obrácí se Pán Ježíš k nebesům a neustává, i když mu modlitba nepřináší ani útěchy ani vyslyšení. Sv. evangelia zřejmě to připomínají, že svou modlitbu opakoval po druhé a po třetí: „Opět po druhé odešel,“ dí sv. Matouš, a modlil se řka: Otče můj, nemůže-li kalich tento minouti mne, leč bych jej pil, staň se vůle tvá.“ (26, 42.) A zase, když našel učedníky spící i po druhé, nechal jich a odešel opět, touž řeč říká. (26, 44.)

A když vyslyšení nepřicházelo a úzkosti se stupňovaly až k zápasu smrtelnému, stupňoval i svoji modlitbu; evangelium dí: „Ocitnuv se v zápasu smrtelném, snažněji se modlil.“ (Lk 22, 43.) Bez útěchy, bez vyslyšení se modlil. Má to nějaký smysl? Ano, modlitba není především k tomu, aby se nám z ní dostalo útěchy a toho zač prosíme: nikoli. Modlitba je především projevem úcty, naděje, důvěry, lásky k Bohu. A když se Bohu dostane, co mu náleží, což na tom, že se nedostalo uspokojení nám?! Aspoň je jisté v takové modlitbě, že jsme ji nekonali jen pro sebe, nýbrž jen pro Boha. To je čistá láska k Bohu, která nehledá sama sebe. Ó, jak jsou ubozí ti, kteří se modlí, jen když se jim modlitba a pobožnost líbí, jen potud, pokud z ní mají útěchu a vyslyšení podle svých přání a přestávají se modlit, když se jim toho nedostává: to se modlili jen k vůli sobě, sebe — tvora ubohého hledali místo Boha. Ne tak — vytrvejme v modlitbě! Nebude nadarmo naše vytrvalá modlitba, jako nebyla nadarmo zdánlivě nevyslyšená modlitba getsemanského Trpitele.

Otče, Abba! Tak úpěnlivě volá Syn k svému Otci, a Otec, jakoby neslyšel. Několik hodin snad tak volá a Otec neslyší...

Kdyby tvé dítě, otče, matko, padající do studně a jen jen na poslední opoře se držící k tobě volalo, otče, matko, pomoz, vysvobod — praví kterýsi zbožný spisovatel (Kochem: Život a utrpení Ježíše Krista str. 515, Mohuč, Kirchheim 1899) nechali byste všeho a kdyby i váš dům hořel, nenechali byste i ten spíše shořet, jen abyste zachránili milované dítě? — A zde na hoře Olivové — jak jinak! Všecka láska všech lidských otců a matek jest ničím proti lásce, jakou nebeský Otec miluje svého Syna, Krista Ježíše. Ó, proč ho neslyší? Abys věděl, člověče, jak tě Bůh v tuto chvíli miloval více než svého Syna: „Vlastního Syna svého Bůh neušetřil, ale vydal ho za nás.“ Děkuj! A kromě toho, abys věděl, že Bůh vyslychá každou správnou modlitbu, ale ne vždycky tak, jak prosíme, a ne vždycky hned, jak prosíme, ale vyslychá, byť i jinak a jindy. Vyslyšel i Krista Pána. Ale neodňal, nepřenesl kalich utrpení od něho, nýbrž posílil ho, potěšil

ho, takže ten, který se předtím v úzkosti smrtelné před utrpením a smrtí chvěl bázní a strachem, najednou po modlitbě vstal k utrpení mužně odhodlán. Vstaňte a pojďme, řekl i potom, když se Jidáš s nepřáteli blížil. Tuto neochvějnou hrdinnost vyslovuje božský Trpítel slovy prorokovými:

„Já neodmlouvám, necouvám zpět. Tělo své vydám katům a líce své rvačům... obličeje svého neodvracím od těch, kdož lají mi a plijí na mne. Pán Bůh mi pomáhá, nebudu tedy zklamán: proto nastavuji svou tvář jako křemen.“ (Is 50, 5-7.)

Hrdinná trpělivost Božského Spasitele — jako člověka — po celou dobu jeho děsného utrpení je též účinkem a ovocem jeho modlitby.

I nás vyslyší Bůh vždy, bude-li naše modlitba podobná jeho modlitbě. Vyslyší nás v každém soužení. I v nynějším. Jen nesmíme Svrchovanosti Boží předpisovat způsob a čas, jak má pomoci.

Bylo obleženo město Batulie. Nepřítel Holofernes zpřetínal vodovody, postavil strážce k pramenům, aby nemohla ani krůpěj vody do města. Usneseno: Vzdáme se. Jen na domluvu kněze Oniáše stanovili: Počkáme do pěti dní. Jestli do pěti dní Bůh nepomůže, učiníme, co jsme mluvili. Doneslo se to k sluchu zbožné vdovy Judity, která se modlitbou a postem snažila vyprositi u Boha pomoci. A ona se zhržila smělosti, která chce Bohu předpisovat a řekla: „Jaká je to řeč, že vydáte město, nepřijde-li vám do pěti dnů pomoc?... Kdo jste, že pokoušíte Hospodina? Není to řeč, která by mohla milosrdenství vzbuditi, ale která jest s to, aby ke lněvu popudila a prchlivost roznítla. Vy jste uložili čas, kdy se má smilovati Hospodin a jak se vám zachtělo, den jste ustanovili jemu... (Jd 8, 10-11.)

Nepředpisujme Bohu. Modleme se: Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. Odevzdávejme této nejsvětější vůli i své modlitby a svá přání a svoji vůli. A kdyby i nám bylo někdy něco tak těžkého jako Kristu Pánu hořký kalich jeho utrpení, vzpomeňme na něho a modleme se s ním: Otče, je-li možné, ať odejde kalich tento ode mne, ale ne jak já chci, nýbrž jak Ty.

Smrtelná úzkost

„A pojav sebou Petra, Jakuba a Jana počal se lekati, rmoutiti a teskliv býti.“ (Mk 14, Mt 26.)
I řekl jim: „Smutná jest duše má až k smrti.“ (Mk 14.)

„A ocitnuv se v úzkosti smrtelné, modlil se snažněji. I stal se pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem.“ (Lk 22.)

Veliké, tajuplné utrpení Pána Ježíše počíná se v zahradě getsemanské. Tři svatí evangelisté Matouš, Marek i Lukáš vypravují o něm

jen několika slovy, v nichž jsou celé hlubiny bolu a muk, a navzájem se doplňují. Z nich poznáváme, že

Pán Ježíš trpěl velice mnoho a že jeho utrpení záleželo v tom, že se děsil, rmoutil a tesknil.

„Počal se lekati, rmoutiti a teskliv býti.“ Trpěl velice. Proč? Protože trpěl především na duši. Duše je citlivější a hlubší nežli tělo; proto vnitřní utrpení bývá horší nežli muky tělesné. Ó, co tedy trpěla čistá, svatá, jemná duše Krista Pána! Trpěl dále zcela dobrovolně a zůstává pánem svých mučivých citů. Nás na příklad zaplaví zármutek tak mocně a drtivě, že ztrácíme vládu nad svým srdcem a jeho city. Říkáme, že se nás zmocnil zármutek. Krista Pána se nezmocňuje... On sám si ho připouští a dovoluje, aby zaplavil jeho sv. duši. (Sv. Augustin: „Christus potestate non infirmitate turbavit semetipsum.“)

Ne z lidské slabosti jako my, nýbrž z vlastní moci a z vlastní vůle. Sv. evangelium dí: „Počal se“ lekati a rmoutiti. Ale přesto bylo jeho utrpení neskonale veliké: to slyšíme, to vidíme. Slyšíme jeho stesk: „Smutná jest duše má až k smrti.“ Snad u nás, kteří podléháme svým citům a nevíme často, co z bolesti mluvíme, snad u nás by to slovo mohlo býti přemrštěné. Ale může přepínat ten a upřílišovat ten, jenž zůstává stále pánem svých citů a jest pravda sama? A tedy není přehnané jeho slovo: Smutná jest duše má až k smrti! Utrpení mé jest takové, že by samo mne stačilo usmrtit, nýbrž vyslovuje pravdu, vyslovuje neskonalou velikost jeho utrpení.

Tak to od něho slyšíme, tak to i na něm vidíme. Trpí tolik, že hledá úlevy, padá na tvář a zase vstává, mění polohu těla i místa, jde a hledá útěchy u svých učedníků. On Mistr! A zase se vrací, modlí se, úpí, lká, pláče, chvěje se na celém těle — až nakonec upadá v úzkost smrtelnou a potí se — a to krví. Kdo kdy trpěl podobně? Vezměme všechny úzkosti a muky duševní, co jich od stvoření světa bylo a bude — dejme je do hromady. — Čím budou proti jeho mukám? Ničím!

A kdo že to tak trpí? Pán Ježíš vtělený Syn Boží. — To je nepochopitelné: protože duše jeho pro spojení své s božskou přirozeností stále patří na Boha, na Otce — na věčnou blaženost celého nebe a tudíž až do této chvíle byla vždy a všude zaplavována nekonečnou slastí, že nemohla vůbec ani se rmoutiti. Jak to, že nyní hořem div neumírá? Sv. Otcové a bohovědní učenci Církve sv. vykládají to tak, že se Kristus Pán dobrovolně zřekl této slasti a blaha, jichž požívala duše jeho z Boha, že ji zastavil, aby mohl trpěti bez útěchy jako pouhý člověk. Divme se, klaňme se... Je to utrpení plné tajemství! Je to hrdinský skutek lásky k nám! Děkujeme! Prosme! Ó, Srdce Ježíšovo, úzkost smrtelnou naplněné, smiluj se nad námi!

A v čem záleželo toto tajuplné utrpení? „Počal se lekati, rmoutiti, teskliv býti.“ Leká se... bojí se, hrozí se, děsí se — čeho? Něčeho zlého, co již již se na něho valí a čemu již nelze uniknouti. A toto zlo je smrt. Smrt je protiklad života... Lpíme na něm, toužíme jej udržet, proto se bráníme proti smrti — i červík se jí brání, a protože smrt je

nám lidem stanovena jako pokuta za hřích, proto se jí i děšíme. Pán Ježíš je si též vědom, že život má velkou cenu. A zvláště jeho život cennější nade všechno co žije pod nebem — a teď mu jej chce smrt vyrvat! On se leká. Leká se a děsí: protože to bude smrt násilná a potupná. I přirozené smrti se člověk bojí. Čím spíše takové, jakou vidí před sebou Božský Trpitel! Do všech podrobností ji vidí: vidí biče, trny, hřeby, cítí již teď bolest i potupu poličků, svého poplvání, výsměšků a rouhání; vidí se, jak je zhanoben obnažením a zbit do krve — vidí své pády pod křížem — surovost, s kterou s ním budou zacházet, nevěrnost a zbabělost učedníků, společnost vrahů, mezi nimiž bude umírat — děsný kříž a jeho muka na něm a pod ním hořem zlomenou Matku... Děsí se; ústy žalmistovými sténá: Srdce mé se svírá ve mně, smrtelná hrůza mne napadá. Strach a hrůza popadá mne, temno mne zahaluje. (54, 5.) Obklopily mne steny smrtelné, bolesti pekelné obklíčily mne. (17.)

A dobrý Spasitel šel dál, dál do nejzažší budoucnosti Církve. V ní, ve svém duchovním těle — v jednotlivcích a v celých národech prochází v tuto chvíli hrůzami pronásledování takových Neronů, Dioklecianů, Callesů, prochází hrůzami žalářů, hrůzami válek, záborů, koncentračních táborů, hrůzami ohňů a mečů, jimiž budou procházeti údové jeho duchovního těla, jeho věřící... Trne děsem a hrůzou... Údy div mu netuhnou tímto úděsem z hrozné smrti vlastní i jeho věřících.

A On nicméně to trpí, a rád, a dobrovolně — počal se lekati, vzal to na sebe, aby nám tím zasloužil velké milosti: hlavně té, abychom se žádně smrti... nejen obyčejné, nýbrž i smrti nejděsnějšího způsobu nebáli. Mučedníci si přivlastnili tuto milost: nejen, že se smrti nebáli, zhrdali jí, ba toužili po ní: „Mně umřítí je ziskem“, volal sv. Pavel (Filip 1, 21.) „Toužím býti rozdělen.“ Svatého Ignáce vezli do Říma, aby byl předhozen šelmám v divadle: Bojí se ne smrti — bojí se, že by snad šelmy mohly ho ušetřit, jako se stalo někdy, že se sv. mučedníků ani netkly. Toho se bojí a proto píše: „Kdyby nechtěly, já je přiměji, přinutím, neboť vím, co mně prospívá... Slabě ženy a dítky dovedly snášet muka násilné smrti.

Srdce Ježíšovo v smrtelné úzkosti postavené trpělo tuto úzkost i za mne, abych nemusil zoufat strachem a hrůzou před smrtí, ani před jakoukoli hrůzou v životě... Důvěřuji! Nejsv. Srdce Ježíšovo, v Tebe důvěřuji...“ I když se mi bude bráti „údolím stínu a smrti“, nebudu se bát, neboť Ty se mnou jsi, Ty, jenž jsi všechnu děsivost smrti pocítil, abych já jí byl pokud možno ušetřen — Ty se mnou jsi, Ty se mnou budeš. Ovšem kdy jen? Když já budu spojen s Tebou — pravou věrou a milostí — neodloučen od Tebe těžkým hříchem, Ten je děsnější než všechny hrůzy všech smrtí, co jich bylo a bude...

Ó, Srdce Ježíšovo, jež jsi za mne a místo mne smrtelnou úzkost přetrpělo a mne jí ušetřiti chceš, zbodni srdce mé spasitelnou bází před hříchem. A jedné bázně mne neušetr, nýbrž rač mi jí vlítí

hojně do srdce — bázně ne před smrtí, nýbrž před nešťastnou smrtí v hříchu, která jest smrtí věčnou!

Hřích byl dále též hlavní příčinou i velikého zármutku Krista Pána: „počal se rmoutiti.“ Pravda, měl mnoho jiných věcí, pro něž se Srdce jeho rmoutilo. Či mohlo mu býti lhostejno, že je tak sám opuštěn, v noci, v poslední a nejhroznější noci svého života? Že ani jeho nejvěrnější s ním necítí a jen spí? Mohlo mu býti lhostejno, že jeden z nich ho právě zrazuje a prodává — nešťastný Jidáš — syn zatracení? A co začíná dnešní nocí trpět dobrá a svatá jeho Matka? ... Nešťastný lid — jeho vlastní národ ho zavrhne — a Spasitel vidí již trest — zboření Jerusalema, národ rozptýlený po všech dílech světa, roztroušený po všech národech — a všude nenáviděný spíše nežli trpěný — jak mu toho všeho nemělo býti líto?! Rmoutil se.

Ale přec nejhlavnější příčinou jeho zármutku jest lidský hřích, naše hříchy — hříchy všeho lidstva, všech časů a míst. Vidí je všechny před sebou. Stojí před jeho přesvatou duší. My si z hříchu často málo děláme. Mnohý těžký hřích pášou lidé i se smíchem na rtech — pravda. Ale zase je pravda, že byli kající, kterým lítostí puklo srdce nad jejich vinou. Čím lépe kdo mezi námi zná Boha — čím více kdo mezi námi okusil lásky Boží, tím více se nad hříchem rmoutí. A tento zármutek duší svatých se stupňuje tak, že si hřích hnusí. Hnus to je ošklivost z něčeho opravdu šeredného: pohled na hnisající ránu, na někoho úrazem nadobro znetvořeného, nebo nějaký odporný zápach dovede u jemnějších lidí způsobiti takovou ošklivost, že hnusem až omdlévají, vrhnou a pod. A jako je duchovní krása větší než krása tělesná, tak je také duchovní šerednost neskonale odpornější nad všecken hnus tělesný. A hřích těžký je Bohu takovou šeredností prvního řádu po samém ďáblu a pekle. Je mu ohavností. Proto svatí, když vidali nebo slýchali hřích, padali i do mdlob. Znal jsem kněze sv. paměti, kterému se dělalo ve zpovědnici nevolno, když tam musil některé ty mravní hanebnosti slýchat. Sv. faráře arského Jana Vianneye musili nejednou ze zpovědnice vynésti ve mdlobách, přemohla ho nejen námaha, nýbrž i přílišná ošklivost a úděs.

Ale to jsou lidé, světci; ale ty, Páne Ježíši — „Svatý svatých“. Jak tys poznával šerednost hříchu! Nikdo nezná Boha tak jako ty; Svrchovanost Boží, jeho neobmezená práva na člověka — a zase tedy nesmírnou opovážlivost hříchu, který je popírá proti svrchovanosti Boží se bouří a vzdoruje. Svatost, krásu Boží, kdož ji znal lépe než on — a tedy ovšem i špínu a šerednost hříchu, nejlépe chápal zase on. — Dobrotu, lásku, milosrdenství — a proti ní nevděk, nelásku, zatvrzelost hřešícího člověka — to nikdy nikdo tak jasně neviděl jako P. Ježíš... A ty následky a účinky hříchu v lidském srdci, v rodinách, v národech, v lidstvu... ty rozvraty a zkázu, kterou nesou sebou — a ten strašný konec tam ve věčném zavržení — tak to nestálo nikomu nikdy jasně před očima jako jemu. A to není ještě vše. Tyto hříchy celého světa, ze všech jeho dílů — z Evropy až po Australii a z nejzazších mořských ostrovů — od počátku lidstva až do posledního

hříšníka před soudným dnem nejen že stály před jeho duchovním zrakem, ale ony se ukládaly na něho. „Vždyť složil Hospodin na něho nepravosti všech nás...“ a tak on vidí tuto špinavou, odpornou zátopu, ten hnusný příval řítit se na sebe... až se odporem otřásá... Toto všecko že by měl vzít na sebe — jako by to byla jeho vina? — A s koho to vzít a za koho? Kdyby měl trpět za duše snad i slabé a chabé — ale aspoň čestné — ale i za nečestné podvodníky, šmelináře, bezbožce, hanebníky, nevďečníky, kteří se budou jeho kříži smát, jeho Církev pronásledovat, jeho svátostem se rouhat, s nimi svato-krádežně zacházet... Otče... i za ty? Ach Otče, je-li možná, odejmi tento kalich...

Vždyť jej budu pít marně... Vykoupení — tak bolestného a těžkého nebude od nich použito — krev Boží poteče za ně nadarmo... zahynou na věky... A v duši Krista Pána se vedle strachu, zármutku, hnusu a odporu ozývá třetí složka jeho utrpení: bezmezný stesk. Nadarmo trpět, tolik a tolik duší bude přece zavrženo — i ty t. zv. věrné a zbožné duše — ach jak málo budou ho milovat, s jakou chladností budou se k němu chovat, spokojí se jen s nejmenší mírou ctnosti, modlitby, pobožnosti, obětavosti a oddanosti — jen co musí být, aby nebyly zavrženy — k nějaké nadšené a obětavé lásce se nepovznésou — k čemu, k čemu tedy tolik trpět? Otče tohle lidstvo nezaslouží, abys je tak miloval — a dal Syna svého jednorozeného za ně... Otče, odejmi... A vůli Pána Ježíše nastal těžký boj mezi dvěma směry: nižší se vzpíral v onom hnusu, odporu a stesku trpět za takové sprostoty lidských vin a za lidi tak nehodné — vyšší směr však se hleděl podrobovat vůli nebeského Otce. Boj nebyl snadný. Nebe i peklo se na něm účastnilo. Dábel přistoupil jako tenkrát po křtu Pána Ježíše i zde v zahradě k němu, aby ho ještě více lekal, jeho zármutek, hnus, odpor a stesk zvětšoval. Ale i anděl s nebe přistoupil, aby ho těšil, sílil tím, že mu zase připomínal, jak oblažující a spasitelné účinky bude mít jeho utrpení pro tolik a tolik duší, které ho použijí k spáse. —

A tu Spasitel sbírá poslední síly a jimi opírá se proti pokušení, a to s takovou námahou, s takovým vnitřním vzepjetím, že srdce tím prudčeji a úsilovněji pracuje až vyhání krev z cév i na povrch těla. Kristus Pán se krvavě potí, ale již zvítězil: „Otče, podrobuji se — ne jak já chci, nýbrž jak ty chceš.“ — Fiat: Staniž se. — Odevzdává se úplně do vůle Otcovy.

Pane Ježíši, klaníme se ti za to a dobrořečíme tobě! A také za poučení o hříchu. Jak hrozný jest: byl příčinou tvého děsu před smrtí, příčinou tvého neskonalého zármutku a hnusu, příčinou tvého smutku a stesku, že tvé utrpení bude marné: hřích, zase hřích je maří. To vidíme na smrtelné úzkosti tvé. Tak se díváš na hřích ty.

A jak ty, křesťane? Spasitel se rmoutí až k smrti, též nad tvým hříchem, a ty v něm trváš? On pláče nad ním, ty se v něm směješ a kocháš? Syn Boží si jej hnusí až k zalknutí — a tobě je v něm volno? Božský Spasitel prolévá slzy a pot i krev ve své úzkosti o tvoji

spásu — a ty pro ni neučiníš nic — ani tento sv. postní čas? On zápasí až na prolití krvavého potu z lásky, z úsilí o tvé posvěcení a spasení, a ty se nerozhřeješ, nevzplaneš větším úsilím o pobožnost, ctnost a své větší posvěcení? Spokojíš se jen s nejmenší nutnou měrou — a víc nepřidáš, ani v tento čas národního a státního našeho osvobození?

Nepřičiníš se, aby ses více očišťoval častější sv. zpovědí a častějším sv. přijímáním? Vidiš hříchy a zločiny kolem sebe — a zvykl ses dívati otrlým okem na něco, nad čím Syn Boží lkal, vzdychal, slzel, krví se potil, smrtelnou úzkostí se chvěl — a ty se nechceš něco málo káti za své hříchy a něco za cizí... své rodiny, svého národa? Ó, Pane Ježíši, v úzkosti smrtelné za nás se rmoutící, krví se potící, smiluj se, odpusť, čím jsme Tvoji smrtelnou úzkost zavinili a dej nám svatou zkroušenost pro celý život: chceme trpěti, s Tebou raději zde úzkosti getsemanské, nežli bez Tebe snad jednou úzkosti pekelné.

Kristus Pán a spící apoštolé

„Přišel k učedníkům svým a našel je ani spící; i řekl Petrovi: Tak-li jste nemohli jedné hodiny bděti se mnou? Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.“ (Mt 26, 40, 41.)

Jedna z velikých bolestí jest zklamání, jehož se nám dostává od nevěrných přátel; spoléhali jsme na ně: měli býti naší oporou, pevnou zvláště pro chvíle neštěstí a zármutku — a ejhle — když jsme se chtěli o ně opřít, ukázalo se, že jsou slabou třtinou, která, když se o ni opřeš, zlomí se a ještě ti ruku zraní. Ani této bolesti nebylo ušetřeno Srdce Krista Pána v jeho utrpení: A hned v zahradě getsemanské dožívá se takového zklamání. Učedníci, které si s sebou přivedl, aby se s ním modlili, jej těšili, usnuli. Mistr bdí — učedníci spí... Mistr trpí... učedníci odpočívají. Mistr tone v smrtelné úzkosti, učedníci si hoví.

Vizme spící apoštoly a Krista Pána, jak je budí.

Spící apoštolové. Zdá se opravdu nepochopitelné, jak mohli apoštolové svého milovaného Pána a Mistra takhle zklamat a spáti, když on tolik trpěl. Vždyť byli jeho věrní přátelé, kteří měli mu být zač vděční. Před nějakou chvílí — tam dole v městě ve večeradle nohy jim umyl a tolik jim toho dal! Za kněze je vysvětil, tělo své i krev svou jim podal a svěřil k obětování a rozdávání, — za ně se modlil, je těšil, je varoval před nebezpečím, které na ně cíhalo... ano i do zahrady si je hlavně též proto vzal, aby je ochránil, za ně zvláště se modlil — a jim účast dal na svém utrpení, — chtěl jim dát nahlédnout takřka do svého zarmouceného Srdce.

Za tohle vše neměli býti tak bezohlední a jako bezcitní k němu v těžké jeho getsemanské úzkosti. To mohli přec vědět, že tímhle mu přitíží... A on si je tam přece vzal, aby mu ulehčili! A oni mu to

slibovali, že s ním chtějí i trpěti. Nejvíce mu však sliboval Petr, který si troufal tvrditi po poslední večeři, že s ním půjde i do žaláře i na smrt. Petr a Jakub a Jan tak vyznamenáni a více než ostatní posílení ve víře v jeho božství, ti měli právě nejméně býti mu nevěrní. Ale i oni usnuli. Jak to jen bylo možno?

Hle, jak velká jest slabost a nestálost lidská! Nespoléhejme na sebe. Neodsuzujme tvrdě nevěrnost ke Kristu Pánu a k Církvi sv., vidíme-li ji na bližních, ano dokonce i na některém knězi. Nevěrní kněží vyskytují se v pohnutých dobách obyčejně. Je však spravedlivé odsuzovati za to Krista Pána, jeho víru a jeho Církev? —

Vidíme v zahradě getsemanské spící nevěrné apoštoly: přestal snad Kristus Pán býti Vykupitelem a Synem Božím, že měl učedníky slabé, křehké a nevěrné? A přestává tedy i dnes být spásou světa, a přestává jeho Církev býti pravou Církví Boží, že některý kněz jeho se jemu ano i národu svému stal nevěrný? Co naproti tomu bylo těch, kteří za sv. víru a Církev a za své vlastenecké smýšlení trpěli hrozně v žalářích, koncentračních táborech, ano i na popravištích! Je tedy blahové říkati: Teď nevěřím, když už i kněz je takový a takový. Bratří a sestry, pomodleme se spíše za takového... jako se i Kristus za své nevěrné a spící učedníky modlil.

Ano: Spasitel osamocený ve své úzkosti, opuštěný v ní od svých učedníků modlí se dál a trpí dál. Kdo z nás ponořen v takovou úzkost, měl by ještě kdy mysliti na jiné? Sám zmáhán soužením, starat se a pamatovat ještě na jiné — který člověk by to dovedl? Ó, krásné a šlechetné Srdce Ježíšovo to dovedlo. Uprostřed svého zármutku až k smrti, uprostřed hnusu a odporu, který se zvedal v jeho duši při tomto utrpení — uprostřed toho všeho vzpomíná a pamatuje na své učedníky... vstává od modlitby, aby se šel na ně podívat... A ejhle — nalezl je ani spí. Jaký by to byl pro mnohého z nás důvod k t. zv. spravedlivému pohněvání, snad i výtkám a vadění... Dobrotivý Spasitel tichý a pokorný srdcem — nic takového. Jen s bolezným slovem obrací se na Petra: „Pakli jste nemohli jedné hodiny bděti se mnou?“ Šimone — ne Petře — Petr toť muž pevné víry — ale Šimone, ty chabý člověče, — hodina modlitby se mnou — hodina místo dlouho-trvajícího žaláře, kterýs chtěl se mnou trpět — hodina života místo celého života, kterýs sliboval za mne ztratit smrtí — ejhle — jak ubohý, jak slabý jsi! — Uvědom si to, ať neklesneš víc! A vy ostatní též... bděte a modlete se, abyste nepadli v pokušení, které ještě na vás čeká. To je vše, co jim dobrý Pán a Mistr řekl. — Místo, aby je přísně pokáral, snad i od sebe zapudil — on je jen varuje a konečně i omlouvá, on dí: „Duch sice hotov jest, ale tělo slabé.“

Takhle jemně je probouzí. A v dobrotě své jde ještě dále. Odejde od nich k druhé modlitbě a až se od ní vrátí k nim po druhé, nalezne je znovu spící. Z útrpnosti s nimi a s jejich únavou a s utrpením, které za chvíli na ně přikvačí, až ho budou zajímat a odvádět, už je nechá spát: a teprve až po třetí přijde, kdy Jidáš už bude téměř vcházet do zahrady s vojenskou četou, probudí je, aby je mohl ob-

hájit a zachránit. To jim pak řekne: „Vstaňte a pojdme — hle přiblížil se ten, jenž mě zradil.“ (Mk 14, 41.)

Jak dobrotivý, laskavý, mírný, pečlivý jest náš Spasitel i uprostřed svého neskonalého getsemanského utrpení ke svým apoštolům, a to i ve chvíli, kdy pro svou ospalost, nedbalost, nedostatek soucitnosti toho nejméně zasloužili. Milujme ho!

A projevujme mu svoji lásku právě tím, čím mu ji měli projevovat svatí apoštolové.

Nespat! Bdít! Horlit pro něho ze sv. soucitné lásky!

Nespat! „Šimone, spíš? Nemohl's bdít jedné hodiny?“ Šimon, rybář, zvyklý lovit třeba celou noc — však známe z evangelia jeho slovo, které kdysi po nezdařeném lovu Kristu Pánu řekl: „Mistře, po celou noc pracovavše, nic jsme nechytili.“ (Lk 5, 5.) — a tento člověk, který dovedl pro sebe, svůj lov, svoji práci obětovati nejednou celou noc, nemá pro svého Mistra v jeho smrtelné úzkosti jednu hodinu!! Celý ostatní život ho asi bolelo do duše toto mírné a přece vyčítavé slovo Páně: „Jednu hodinu nemohl's bdít?“ Tak je i s námi: pro svůj zisk, přáteli, pro své obveselení, pro rozkoš často hříšnou obětuješ a nelituješ noci; na modlitbu, na mši sv., na služby Boží i na zpověď, na sv. svátosti — nemáš kdy. „Pro tělo celé dny a noci, pro duši ani jednu hodinu.“ (Theodoret in Marc. 14.) Jednou přijde Spasitel probudit tyto ospalé křesťany ze spánku hrobového při vzkříšení z mrtvých a jak jim bude, až jim svědomí před zraky uvede hodiny, dny, noci, měsíce, léta obětovaná a věnovaná tělu, mamonu, světu, hříchu a zeptá se... Pro mne jsi neměl jedné hodiny? — Neodměňujme tak skoupě Pánu Bohu na tomto světě! Neuspokojme se jen s nejmenší mírou, ať nám nemá vytykati jednu věčný soudce: Nemohl's dát víc, ty spáči ty ospalý, vlažný křesťane? Nuž povstaň již teď, povstaň aspoň pro tento sv. půst, a nespí víc!

„Dlouho-li, lenivče, budeš spáti, kdy přece vstaneš ze svého snění?“ ptá se tě Duch sv. (Přísl. 6, 9.) „Bratří,“ dí sv. apoštol, „víte že je čas, abychom už ze sna povstali.“ (Řím. 13, 11.)

Taková vlažnost křesťanská, všecka náboženská a mravní polovičitost — napolovic se světem a napolovic s Kristem, napolovic zbožný a napolovic světácký — to se Bohu protiví, přímo hnusí, jako se hnusí a k vrhnutí dráždí, napiješ-li se vlažné vody. „Znám tvé skutky“ dí Duch sv. (ve Zjev. sv. Jana 3, 15n.), „že nejsi ani studený, ani horký. Ó, bys byl studený neb horký; takto však, poněvadž jsi vlažný a nejsi ani horký ani studený, vyvrhnu tě z úst svých,“ t. j. zavrhnu tě. Všecko polovičaté ubýbání povinností křesťanským je před Bohem tolik jako nepravost a zločinnost sama. Stojí psáno (v Ž. 124, 5.) „kteří se na křivé cesty uchylují, ty nechá zajít Hospodin.“

A vykladatelé Písma dí k tomuto verši: „Kdykoli se lid israelský odchýlil od své věrnosti k Bohu, kdykoli víra jeho zvlažněla, uchýloval se na křivé cesty od svého náboženství a přidával se k mocnému, vševládnému pohanstvu. Tak bývá, praví kterýs zbožný znatel Písma (Dr. Hejčl k ž. 124) i v dějinách Církve a toho onoho národa,

že jeho nepřátelé prodchnuti duchem pohanským zmocní se vlády nad křesťany, které pak svou mocí svírají. A tu hned ten onen zvláznělý, který nemá plné, pravé víry, dá se zaslepiti časnými výhodami a odpadá. Jak byste hleděli na takového odpadlíka od národa dnes?

Ano dnes... Nikdy polovičitost a zvlažnělost nebyla ctěna a ani vážena ve světě; ale dnes — dnes je na příklad v ohledu národním a státním nemožná. A když si národ a stát osobuje nárok na celého člověka — ovšem ne vždy právem!! — což Bůh svrchovaný pán všech vlád a států a národů, nemá práva na celé tvé srdce, celou tvou mysl, celou tvou službu?! A má se spokojiti jen s několika drobtý, které mu hodíš? Se službou naprosto nedostatečnou, vlažnou? S vírou tak ospalou? S láskou vychladlou tak, že ani jména lásky nezasluhuje? Se srdcem, jehož jen poslední kouteček je Boží; a což když ani ten ne — a celé je zaplněno hříchem — pod nadvládou d'ábla? —

„Milovat budeš Pána Boha z celého srdce svého, ze vší duše své, ze vší mysli své, ze vší síly své!“ Slyšíš, to je míra — měřítko — pod to bude jednou postaven celý tvůj život a změřen celý jeho čas.

Hled'te tedy, bratří, kterak byste žili pečlivě ne jako nemoudří, nýbrž jako moudří, vykupující čas, neboť dnové jsou zlí.“ (Efes. 5, 15.)

Ano dnové, ano léta naší národní poroby byla i pro náš národ úzkostí getsemanskou. Spasitel si nás k ní vzal sebou jako Petra, Jakuba a Jana — nuž, nespěme ve vlažnosti náboženské dál! Či chceme, aby nám božský Trpitel jednou vytýkal: Šimone, lidé český, spíš? Nemohl's té jedné hodiny — to jedno aspoň období svého života — bdíti — probuditi se k opravdu křesťanskému, horlivému životu? Opakují to jeden po druhém: náš národ musí začít jinak. Ale kdo je ten národ? To jsme my každý, nuže, začněmu u sebe již jednou a nechme planého mluvení, psaní a řečnění a přílišného bědování! Začněme! Povstaň z hříchu, kdo v něm žiješ! A do sv. zpovědí!! Povstaň z pohodlného, prostředně zbořeného polosvětáckého života, ty člověče český, rozdělený mezi Boha a d'ábla, mezi Církev a svět, mezi náboženství a volnomyšlenkářství a liberalismus! Povstaň k horlivosti ve službě Boží, k častější modlitbě, mši sv., k častějšímu sv. přijímání. Kdo zapomínáš pro samý shon hmotný na svou vzácnou nesmrtelnou duši! Povstaň i ty, t. zv. zbožná duše, k opravdové snaze o ctnost, k pravé účinné lásce k bližnímu, a byl-li's dosud horlivý, buď horlivější.

Tedy nespát spánkem vlažnosti! Ale bdít, a to na stráži bdít a střežit!

Střežíme pečlivě hranice zemské a státní. Právem! Ale strážě na hranicích víry svatováclavské a křesťanské mravnosti jsou ještě důležitější. Není největší neštěstí zábor hranic a kraje — ale větším neštěstím by bylo dát zabrat české katolické duše cizáckými názory náboženskými od Církvě sv. zavrženými, na př. že náboženství jest podřízeno národnosti a má se jí přizpůsobiti, že Kristus není Bůh, jelikož byl z národa Israelského podle těla, že Maria Panna není Bohorodič-

kou. A tu jest i nám řečeno: Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.

A k tomu nás musí pohnout konečně soucit s Kristem Pánem. Zahlédli jsme, jaký to byl nedostatek soucitu u apoštolů, že spali, když on trpěl. Šimone — ty spíš? Teď ještě v tuto hodinu? Hle, viz — tamto již zrádce...

Šimon — Jidáš. Dvě veliké protivy. Šimon spí, Jidáš bdí. Šimon odpočívá — Jidáš agituje. Šimon si hledí pohodlí a oddechu, Jidáš horečně shání pomocníky proti Mistru, světla, provazy, meče. — A to se děje proti Kristu milovanému, dobrému, šlechetnému Kristu Pánu našemu dodnes. Jeho nepřátelé a zrádce nelení. Píší, řeční, tisknou, podplácejí, terrorisují, pomlouvají, lžou, almužny rozhazují — jen aby měli stoupence a zbraně. A Šimon katolík — spí. Odpočívá — nedbá. O což jsou hodni peklo a ďábel větších obětí než lásky nejhodnější náš Spasitel? Umřel někdo jiný za nás tak jako On? Což se synové světla dají zahanbit a předstihnout v horlivosti a prošpatnou věc od synů světa?? Bohužel, i to se stává. Ale ne — tak se nesmí státi s námi. Vzchopíme se k horlivosti v modlitbě, v účasti na službách Božích a ve všem, co jest pro čest a slávu Boží, pro čest a slávu milovaného Spasitele, zvláště v Nejsv. Svátosti, k častému sv. přijímání, pro zdar jeho sv. království mezi námi, Církve sv., Katolické Akce, pro spásu bratří a sester, pro očistu a posvěcení našeho národa i jeho svobodu a blaho: Přijď, o nejsv. Srdce Ježíšovo, přijď nám království tvé!

Jidáš

Jidáš, jeden ze dvanácti, pojav stráž a služebníky od velekněží a fariseů, šel před nimi a přišel tam a s ním zástup — mnohý s meči a kyji, se svítilnami, pochodněmi a zbraní. — Dal pak jim zrádce jeho znamení řka: Koho políbím, ten jest; jměte ho a veďte jistě. A když přišel, přistoupil k Ježíšovi a řekl: Zdráv buď, Mistře! a zulíbal ho. I řekl mu Ježíš: „Příteli, nač jsi přišel? Jidáši, políbením zrazuješ Syna člověka?“ (Mt 26, Mk 14, Lk 22, Jn 19.)

Po modlitbě, po krvavém potu v zahradě, po nebeské útěše, kterou mu přinesl anděl, přišel Pán Ježíš po třetí k spícím apoštolům, probudil je slovem: „Dosti jest, vstaňte! — Hle, zrádce se blíží.“ A vskutku Jidáš již tu byl.

Jidáš, jeden ze dvanácti, Jidáš v čele nepřátel, Jidáš líbající zrádně svého Mistra...

V těch slovech jest zachycena veliká vina Jidášova a velká bolest Srdce Ježíšova. Jeden ze dvanácti. Kdyby to byl někdo jiný! Někdo cizí, mimo apoštolskou družinu. Ale to právě jeden z ní, jeden

jaksi z jeho rodiny. V tom byla velká bolest pro Srdce Páně. Už dávno vyslovil ji žalmista: (40, 10.)

„I přítel můj, jemuž jsem důvěřoval, jenž jídal chléb můj, zdvihá proti mně patu, aby mne odkopl.“ Ano, kdyby mi nepřítel klnul, snesl bych to; kdyby se vypínal nade mnou odpůrce, ukryl bych se snad; ale tys to, společník můj, rádce a důvěrník, jenž jídal's lahodné pokrmy se mnou (Ž 54, 13-15.) Jak nás to bolívá, jak nás to zahanbuje, když se stane, že někdo z naší rodiny, někdo z našich důvěrných přátel, někdo z našich chovanců, žáků, někdo z našeho národa nám udělá hanbu: odpadne, vede nezřízený, nečestný život, dopustí se nepoctivosti, zradí; aby někdo z nás nemusil tu bolest nésti sám, měl ji první a nese ji vždy s námi dobrý náš Spasitel. A kdyby byli vedle nás v národě našem i zrádcové — což nedej Bůh — aby tedy celý národ měl sílu trpět pro zradu, zasloužil nám ji Pán Ježíš tím, že měl zrádce jednoho ze svých dvanácti.

Druhou bolest naznačuje slovo sv. evangelia: „Jidáš šel před nimi.“ Tedy v čele. Vůdce celé výpravy. Kdyby se byl učedník apoštol jenom nějakou náhodou po cestě k nim přidal a nějak se připletl, abychom tak řekli, k výpravě proti svému Mistru, už to by byla zpronevěra velice bolestná. Ale tady — tento učedník není jen mezi jeho nepřáteli, on je v jejich čele, on je vede; a není mezi nimi jen tak náhodou, ta výprava je jeho dílem; on ji proti němu zosnoval a sehnal: „Pojal stráž a služebníky nejvyšších kněží a zákoníků,“ dí evangelium. A nadto ještě poučuje je, aby se nemohli zmýlit v nočním šeru v zahradě a zajali zcela určitě jen Mistra: „Koho políbím, ten jest: Jměte ho a ved'te jistě!“ Tolik jim na srdce klade, aby snad mu nedali uniknouti. On — apoštol! Jeho duchovní syn!

Jak asi bylo Božskému Spasiteli, když viděl Jidáše, jednoho ze svých dvanácti v čele této roty!? Vyvolil ho před třemi lety z tisíců, a tisíců, kteří by si to byli pokládali za nejvyšší štěstí, být jeho apoštolem: a zde — zmařeno takové vyvolení!

Modlíval se tolik, často celé noci — jistě též zvlášť za své apoštoly — tedy i za Jidáše — a on takhle mu splácí jeho modlitby: šťve proti němu. — Učinil ho svým hospodářem a svěřil mu pokladnu svého apoštolského sboru; ale daleko víc — učinil ho svědkem svých zázraků, předním posluchačem svých řečí, i moc zázračnou mu dal. Když rozeslal jako na zkoušku po prvé ještě za svého života apoštoly po městech a městečkách izraelských, aby kázali, zlé duchy vymítali a nemocné uzdravovali, a když se z té apoštolské cesty vrátili a s radostí vypravovali: „Pane, i zlí duchové před námi prechali,“ byl Jidáš také mezi nimi: i on snad vymítal zlé duchy a zázračně uzdravoval nemocné. A teď — jak to zmařil! Je sám otrokem ďábovým, jak o něm napsal sv. Jan, „při poslední večeři vešel ďábel v srdce Jidáše iškariotského!“ Právě při poslední večeři, před několika ještě hodinami nohy mu umyl a tolik se namáhal, aby ho odvrátil od zrady! Dal mu přec jasně znát, že vše ví, že ví i o jeho zradě: „Jeden z vás mne zradí,“ řekl... a jemu Jidášovi řekl přímo: „Tys to!“ — A: „Běda

člověku, skrze něhož Syn Člověka zrazen bude; lépe by mu bylo, aby se byl nenarodil člověk ten!“ Takové varování by mohlo otrást sebe tvrdším srdcem; marně! Jidáš zmařil všechny projevy dobroty a lásky Mistrovy, odkopl všechna napominání a varování. — Teď tu přichází v čele nepřátel proti svému největšímu dobrodinci, Pánu a Mistru, aby ho vydal na smrt.

A to ještě takovým podlým způsobem: drzým, smělým, pokryteckým: „Přistoupiv k Ježíšovi, řekl: Zdráv buď, Mistře a zulíbal ho.“ Mohl přece jen ukázat na něho prstem — mohl jen vzít ho za ruku — i to by bylo stačilo, aby se nemohli zmýlit v osobě. Ale on jde — a zdraví ho: Zdráv buď! A Spasitel ví, že toto „Zdráv buď“ zní v srdci Jidášově: Zhyň! — A „Mistře!?“ Spasitel ví, že Jidáš dávno již v něm nevidí Mistra — nýbrž jen někoho, na koho se jde s meči a kyji —; však jim Pán Ježíš to také řekl: „Jako na lotra vyšli jste s meči a kyji,“ (Lk 22, 52). A takhle tedy zní ten hrozný pozdrav vlastně: Zhyň, zlosyne! — Navenek jen: „Zdráv buď, Mistře!“ Jaká vražedná přetvářka!

Nedosti na tom, Jidáš ještě Mistra líbá. Znamení úcty, lásky, pokoje zneužívá, aby právě jím vydal svého Pána a Mistra zneuctění a potupě, nenávisti a mstě jeho nepřátel, bezmezným ukrutným bolestem a smrti. Co zloby, co nešlechtnosti, co podlosti jest v tomto napohled tak nepatrném skutku!

A jak nadpozemsky a božsky krásně se zachovává k němu dobrý náš Pán a Spasitel! Přemáhá odpor a hnus nad tímto děsně ohavným skutkem: neodstrkuje ho od sebe, neodvrací tváře své od tohoto vražedného polibku, přijímá jej; Magdaleně očištěné pokáním, posvěcené takovou obětavou láskou, která dovede i pod křížem na Kalvarii stát, té nedovolí po svém zmrtvýchvstání ani, aby se jeho ran dotkla a je zlíbala: „Nedotýkej se mne,“ řekne jí. (Jn 20. 17.) — a tomuto hanebnému netvoru, ďáblem ovládanému, dává se políbit! A ještě ho za to oslovuje: „Příteli!“ Úžasná dobrota, mírnost a shovívavost Spasitelova! Kdo ji kdy pochopí?! A není ještě celá. V tomto oslovení: „Příteli!“ a v následujících slovech božského Spasitele: „Nač jsi přišel? Jidáši, políbením zrazuješ Syna člověka!?“ jest obsaženo ještě poslední nadlidské úsilí Páně o zachránění Jidášovo.

Vizte především, že Pán Ježíš nemyslí ani při tomto zrádném a vražedném skutku Jidášově tak na sebe, jako spíše na Jidáše. O sobě nezačíná, ačkoli ví, co se má hned za chvíli s ním státi: spoután bude, veden na soud a na smrt. Ale tohle se ho tak nedotýká. — Začíná slovem: Příteli! Ale ty, příteli, o tebe mi jde . . . nač jsi přišel — víš co děláš? Víš, kam dojdeš takhle? Příteli! Uvaž! Přítelem mým a Božím jsi býval a máš být — a jsi jím? Hrozně být nepřitelem Božím a mítí Boha za nepřitele. — Buď přece přítelem mým — já jsem, já zůstávám přítelem tvým přes všechno, co jsi mi učinil — nuž, jen chť, jen litovat a staneš se okamžitě zase přítelem mým . . . A nedojímá-li tě tato láska moje, dej se pohnout aspoň ohavností svého skutku: Co děláš? Zrazuješ; a zradu si oškliví přece každý, kdo se nezbavil všeho

citu pro čestnost a poctivost; a koho zrazuješ? Syna člověka! Svého Mistra a Pána; vtěleného Boha! A čím? Políbením! Nehrozíš se?! (Cfr: Sýkora: Umučení a oslavení Pána Ježíše Krista str. 343.) Tak ještě naposledy napíná Božský Spasitel všechno úsilí, aby nešťastného a zbloudilého apoštola odvrátil od hříchu a od záhuby. Ano — Pán Ježíš hledí celým svým jednáním Jidášovi umožnit, aby svou zradu nemusil takovým odporným způsobem provádět. Sám jde zástupu naproti, sám se jim dobrovolně vydává, sám se hlásí: „Koho hledáte?“ A když dí: „Ježíše Nazaretského“ — odpovídá: „Já jsem.“ Nuž Jidáš, viz a slyš! Není třeba, abys Mistra nějak označoval: „Ten jest.“ — Není dokonce třeba, abys ho líbal, aspoň tohle nečiň! — Viz — jak tě chce dobrý Mistr uchránit aspoň nejhoršího! . . .

Nekonečná láska a milosrdenství mluví z jeho jednání i slov. Ó, Jidáš, chop se podávané ruky! „Nešťastníče, proč nepoužíváš takové nestíhlé dobroty?! volá na Jidáše sv. Lev: „Odlož zlobu, obrať se, milosrdenství tě volá, spása naléhavě tluče u dveří tvého srdce! (Sermo VII de Pass.) A je to naposledy, Jidáš!

A Jidáš? Je zaslepen! Kdyby před námi, když jdeme za svým hříchem, spadl s nebe blesk a srazil nás k zemi, snad bychom ustali od hříchu, jako se to stalo se Šavlem, když jel do Damašku, zjišťovat křesťany a vléci je na smrt. Jas jako blesk ho srazil s koně a Šavel se změnil v Pavla. Něco podobného učiní ještě Pán Ježíš i s Jidášem. Až řekne stráží: Koho hledáte? Já jsem Ježíš Nazaretský, srazí je to slovo k zemi jako blesk. Padl s nimi na zem i Jidáš, jak vykládají někteří znalci Písma (viz Dr. Miklík: Umučení J. Kr. str. 184); ale ani to nehne zaslepeným a zatvrzelým srdcem Jidášovým. Konec bude odporná sebevražda.

Na nešťastném Jidášovi vidíme zhoubu, zkázu, neštěstí, které hřích plodí. Hřích se nezjevuje člověku z počátku v pravé své podobě. Hřích nejprve tě k sobě láká. Budí zlou žádost: „Každý bývá pokoušen jsa lákán a sváděn svou vlastní žádostivostí.“ (Jk 1, 14.) „Před očima se začínají třpytit stříbrňáky, nebo pěnivý nápoj, veselí a požitky, rozkoš. A z vnitra někdy i z venku doléhají hlasy: „Ale nebuď hloupý! Vezmi si! Jiní také berou! Ochutnej! Okus! Vždyť jiní se také neohlížejí!“ A naléhají ty popudy na člověka dlouho, často dnem i nocí, zvláště před prvním hříchem, a úporně, že kolikrát člověk má z toho skutečně trápení.

Mučí ho to. Zdá se mu: „Ale povol! Budeš mít pokoj! — Ale jaký to klam! Sotvas povolil, je zde zlá žádost, hříšná vášně znova a s novými požadavky a mučí ještě více. A víc a více žádá. Proto nevěř, nevěř, že tě hřích oblaží; nevěř našeptávání světa o užívání v mládí. Je neomylné a vši víryhodné slovo Boží, a to dí: „Hříšní a bezbožní nemají pokoje.“ Ne v povolování zlým žádostem je štěstí a pokoj! Naopak, natolik budeš mít pokoj, nakolik se zapřeš. Každým douškem ochutnané zlé vášně vzroste v tobě jenom větší ještě žízeň — jako pijáci nebo kuřáci morfia tím více po něm prahnou, čím více ho okusili. Proto, synu:

„Po svých žádostech nechod, od své vůle odvracej se!“ (Sir. 18, 30.) Či došel Jidáš pokoje, když konečně svolil k tomu lákání: budeš mít peníze, budeš mít uznání a čest u předáků a vůdců národa — zbavíš se žebrácké družiny apoštolů a učedníků Kristových... došel pokoje, když se konečně v srdci rozhodl pro zradu? Vizte, jak ho jeho vášeň štvě: od apoštolů a od Krista musí dobíhat k nepřátelům; musí si leccos od nich dát líbit — nedůvěru, výtky a pod.; musí se skrývat se svými černými úmysly; přetvařovat se; vydávat se v nebezpečí, že bude od apoštolů napaden, jest-li se jeho hřích vyjeví dříve. Jaké starosti a trampoty má, aby tu noc sehnal stráž a vojsko — i po cestě ještě má obavy a starost, aby spoutaný Mistr neunikl. — A když se mu to všecko zdaří a má již svou mzdu v ruce — aj — co s ní? Zhnusila se mu tak, že ji nese farizeům, — zákoníkům a kněžím zpět a hází jim ji pod nohy. To je vysněné štěstí z peněz? To je ta blažená chvíle, na kterou se těšil, že bude uznán jako hrdina — spojenec národních předáků, inteligence a vladnoucí strany?

Ó, milý příteli, synu, dcero, hřích neblaží. Hřích nenese pravého a skutečného štěstí, hřích vyžaduje od tebe tolik trampot, úsilí, námahy, předstírání, starostí, obav... a co já vím! Ty víš lépe! Často již i cesta za hříchem a k němu je poseta nepokojem, útrapami, námahou — a když je spáchán, zjeví se v pravé příšerné podobě... jako ničitel, jako zhoubce pravého vnitřního, životního štěstí... K pláči je to, co dovede hřích zmařit... U Jidáše na příklad co dovedl zničit; celou jeho povahu, jeho vyvolení za apoštola, modlitby, lásku Kristovu k němu, důkazy jeho důvěry, varování, napomínání, nekonečně velkou a něžnou shovívavost Krista Pána k němu... apoštolát — spásu. Není tohle všecko hrozně ničivá a zhoubná a škůdnická působnost hříchu?

Ve tvé duši by to udělal také tak, jestli's ho dosud nespáchal; a udělal to, kdykoliv jsi se ho dopustil. Zpřetrhá spojení duše s Bohem a věčnou spásou, s věčným blahem a životem — což tedy zbývá v té duši? Jen spojení s ďáblem, peklem a věčnou mukou a smrtí... Co milostí, co darů, co svátostí už kdy přijatých umrtvil v tobě? Co ctností, co zásluh, co modliteb za tebe konaných, co napomínání, co varování zmařil... Je-li psáno, že hřích bídne činí národy, tím spíše zbědačí tebe, jediného. A jestliže snad nevidíš, necítíš, nehmatáš té zkázy a zhouby hříchu v sobě, nemyl se: zkáza je tu, neštěstí je tu ve tvém okolí — v rodině, v spolubližních, v obětech tvé pýchy, lakoty, hněvu, tvé nečistoty, tvrdosti, násilnosti, nedbalosti, nepoctivosti; trpí pod tlakem tvého hříchu, který je dělá nespokojenými, nešťastnými, rozervanými, bídými...

A tato všechna spoušť a zkáza čeká již za hrází, kterou chce prolomiti první tvůj těžký hřích. Běda, protrhne-li se hráz! Běda prolomí-li se fronta! Běda, vylomila-li zuřivá šelma mříž své klece! Po prvním hříchu hrnou se obyčejně vody dalších hříchů a vin a dovršují záhubu duše.

U Jidáše od první krádeže to postupovalo k přetvářce, od přetvářky k nevěře, od nevěry ke zradě, od zrady k sebevraždě. Prve ještě než udělal tento osudný krok, jež přece snad nikdo nenazve šťastným, kdo má zdravý rozum, zašel si k společníkům své zrady, k těm, kteří ho k ni najali a ji mu zaplatili. A zde propuká jeho hořkost, hněv a zlost. Bývá to podivuhodně často, že hříšník už zde na světě po spáchaném hříchu, když pomine první okouzlení a nastane vystrážlivění, se horší na své spoluvinníky, hnusí se mu někdy, ba i proklíná... Co bude asi jednou na věčnosti v pekle, sejde-li se tam s nimi?

Ó, hřích je zkáza, neštěstí, zhouba, že až k vraždám a sebevraždám vede! A lidé spokojení a šťastní, uvnitř vyrovnaní se přece nevráždí. Hřích je zkáza a zhouba. Ale přesto jest záchrana z něho. Jen chtít! Jen se chopit podávaného a nabízeného milosrdenství... Ve slově: „Příteli,“ jimž Pán oslovil Jidáše, nabízel mu je. Můžeš býti mým přítelem. Ale Jidáš neměl chuti ani vůle ani opravdové lítosti; zmařil i tuto poslední nabídku spásy. Každému z nás dělá Kristus Pán v této sv. době tutéž nabídku. „Příteli!“ oslovuje nás... i toho, kdo by z nás byl Jidášem, vrahem Syna Božího... — Příteli! Jen chtít — jen se vyznat s vin, jen chtít napravit sebe a vše, cos zavinil — a jsi mým přítelem... Zmaříš i toto?!

Kéž byste poslechli dnes hlasu jeho: „Nezatvrzujte srdcí svých!“ (Ž 94, 8.)

Křístus zatýkaný,

Křístus ukřižovaný

Velký pátek.

Trvali jsme letošní půst s Kristem Pánem v zahradě Olivové. Viděli jsme ho do ní vcházet s plnou ochotou a odhodlaností trpět za nás, viděli jsme, jak rozdílí kříže svým učedníkům podle jejich sil; slyšeli jsme jeho úpěnlivou a do vůle Otcovy odevzdanou modlitbu: Otče, je-li možné, odejmi ode mne kalich tento, ale ne jak já chci, nýbrž jak Ty! — Hrozili jsme se jeho smrtelné úzkosti a svých hříchů, které ji zavinily; měli jsme soucit s Mistrem opuštěným od spících apoštolů; konečně jsme pozorovali zrádného Jidáše a na něm všechno to neštěstí, které dělá člověku hřích, jestliže se nekaje.

Zrádným polibkem Jidášovým byl Božský Spasitel vydán v ruce nepřátel, jest zatčen a spoután a odváděn.

A my víme kam; dnešní bolestný den Velkého pátku nám to ukazuje —: po obžalobách, soudech, bičování, trnové korunování, po bolestné cestě s křížem skončí to na Kalvarii děsným a potupným ukřižováním.

Kristus Pán zatýkaný — Kristus Pán ukřižovaný. Jaké to dvě protivy!

Při svém zatýkání vystupuje Božský Spasitel především hrdinsky a statečně — i jako člověk. Neutíká, jak snad čekali jeho nepřátelé — naopak, jde jim vstříc. — Podává ruce k svázání... Ti nesou zbraně, kyje a meče a provazy — on zapovídá Petrovi a ostatním užití zbraně a více než 12 pluků andělů připravených k jeho obraně, nedostane povel k útoku! On sám si to vyřídí s útočníky. Neupotřebí proti nim ani meče, ani ruky, ani síly těla. Jen slova, jediného slova: Já jsem! Tím je porazí na zem. A ještě musí svojí všemohoucností zadržeti, aby je to slovo nezničilo docela — neboť on je ten — jenž dechem úst svých zabíjí bezbožného...“

Ó, Ježíši, Soudce živých i mrtvých — co bude s bezbožnými v poslední den — až vyřkneš nad nimi rozsudek: Já Ježíš, kterého jste uráželi — odejdete zlořečení... Až je to slovo srazí, nepovstanou. V zahradě Olivové při svém zatýkání nebyl ještě soudcem... měl být sám souzeným — proto dovolil svým nepřátelům ještě vstát... A když vstali, podivné, jak si vede proti nim dál. Oni přišli zajmout nejen jeho, nýbrž i jeho učedníky. Ale vizte — ani ti nebudou musít se bránit, nebo zbraně užít — nic takového: zatýkaný vězeň — neboť jak Spasitel sám řekl — „jako na lotra vyšli jste s meči a kyji zajmout mne“ — tedy zatýkaný a poutaný lotr — ejhle — jakou má moc! Jakou váhu má jeho slovo: „Nechte mých učedníků — ať odejdou — a to stačilo. Apoštolům nebyl zkřiven ani vlas na hlavě, ačkoli Petr zranil jednoho ze služebníků nejvyššího kněze.

Kde vystoupil a kdy zatýkaný vinník s podobnou velebností, vznešeností a mocí? Ó, zaslepci, oni toho neviděli!

Tu Spasitel se obrací přímo proti některým předním kněžím a představeným chrámu a starším, kteří se nestyděli jít s ozbrojenou tlupou na něho a řekl jim: „Jako na lotra vyšli jste na mne s meči a kyji. Když jsem denně býval s vámi v chrámě, nevztáhli jste ruku na mne; ale toto jest hodina vaše a moc temnosti.“ (Lk 22, 52...) Násilníci! Meč a kyj — to je první a poslední váš nástroj, první a poslední důvod — první a poslední a všechno vaše právo — nečestní násilníci! Ve dne jste si netroufali, ačkoli jste denně měli příležitost zajmout mne v chrámu. Jen v noci, která jest obrazem temnot pekelných — vy násilníci v službách ďábla, knížete temnosti, si troufáte zajímat mě — a nic byste nezmohli, kdyby nebylo dopuštěno od Boha: „jakož psáno jest.“

S jakou mužnou otevřeností, s jakou důtklivou přímostí je zahanbuje — a oni se neodvažují ani odpovědět. Opravdu hrdina! Kdo je zde vlastně pánem situace? Oni, kteří ho poutají a odvádějí anebo spíše poutaný a odváděný Spasitel? Pokloňme se mu i v jeho poutách, polibme je v duchu — jsou sice násilnická, berou mu svobodu, jsou sice bolestná — zarývají se mu do sv. rukou, jsou sice na potupu mu vložena — ale jsou to pouta úplně dobrovolně z lásky k nám přijatá. Díky Ti za ně, Božský Spasiteli!

A že je tomu tak vidíme dnes na Kalvarii a na kříži. Jaká tu změna! Kristus Pán ukřižovaný!

Kam se poděla jeho velebnost, vznešenost a majestát, s jakými přijímal své nepřátele v zahradě? Zubožen, vise za rány svých rukou... poset ranami, zohaven děsnou korunou z trní, s opuchlýma od pláče očima a od poličků lícemi, s tělem rozoraným děsným bičováním, chvěje se v hrozných mukách umírání...“ Já pak spíše červ jsem, nežli člověk“ — jakoby nařikal slovy žalmistovými, „pohanění lidí, povrhel chátvy.“ (Ž 21, 7.)

Kam se poděla jeho mužná krása, kterou si vynucoval vážnosti?

Podoby neměl ni krásy, bychom si ho povšimli... neměl vzhledu, bychom se kochali v něm. Povržen byl a nejposlednějším z lidí, mužem bolesti, zkušeným v utrpení, před jakým lidé tvář si zastírají, tupen byl, že jsme si nic ho nevážili.“ (Is 53.)

Kde jest ta vážnost a moc jeho slova, které sráželo ozbrojenou tlupu k zemi...? „... tupen byl, že jsme si nic ho nevážili!“

Ze všech stran tupen, od vojáků, katů i lidu; od kněží i zákoníků; od lotrů spolu s ním ukřižovaných — ode všech.

Kde jsou zastánci, uředníci, kteří se za něho chtěli bítí mečem? Aj, opuštěn od nich — a ponechán v rukou nepřátel. Ten, jenž je nenechal ani upadnouti do cizích nepřátelských rukou...

Kde je jeho moc... ta moc, která dechem úst svých zabíjí bezbožníka... kde? Aj, vyzývají ho posměšně pro ni jeho nepřátelé: „Jiným pomáhal, sám sobě nemůže pomoci. — Ať dokáže nyní svou moc! Je-li král izraelský a Mesiáš, je-li Kristus, Syn Boží, ať sestoupí s kříže a uvěříme v něho? Nebo ať Bůh udělá zázrak k vůli němu. Doufal v Boha, ať ho vysvobodí, chce-li mu pomoci — chce-li mu dosvědčiti, co učival: neboť pravil: Syn Boží jsem.“ (Mt 27, 42.) A On nesestupuje... nebe se neotvírá, Bůh mlčí, ba mezi nebe a mezi zemi, mezi Boha a mezi Trpitele na kříži, jeho Syna valí se hrozná tma: „Okolo hodiny šesté stala se tma po vší zemi až do hodiny deváté...“ (Lk 23, 44.) Jakoby ho ani Bůh nechtěl... Tam dole v městě ho nechtěl lid... Nechceme tohoto, chceme Barabáše... zde jakoby ho nechtěl vlastní Otec nebeský.

A to slovo Tvé...! ó, Ježíši... to mocné, vydatnější než tisíce mečů a kyjů... a než 12 pluků andělských, to jediné slovo, ztupený Ježíši, dostatečné, aby je ty rouhače všechny smetlo... kde je máš?! Ó, otevři žízní ztrápená ústa svá... ó, rci jen slovo... A slyš... nebe, země... slyš, lidstvo veškero: Již, již otevírá ústa svá a volá hlasem velikým: Eli, Eli, lama sabaktani: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil.“ Aj — místo slova mocného — výkřik zdrceného, div ne zoufajícího, opuštěného, zavrženého, bezmocného... Až do takovéhle propasti bědy, zármutku, úzkosti, a bezmoci se vrhl Tvůj, Božský Spasitel. — A ty víš, že nemusil. Ta síla, ta statečnost, ta majestátní velebnost, projevená při zatýkání byla v něm i zde — ale On jich nepoužívá, On je odložil a dopustil tělo své i duši svou zaplaviti nevýslovnými bolestmi, ranami a úzkostmi... Proč...? Proč? Jen jedno vy-

světlení... dobrovolně z lásky, z lásky, z lásky nesmírné k tobě a k nám všem.

„Obětoval se, protože sám chtěl! Proto se nebránil, nehájil, neotevřel úst svých.“ (Is 53, 7.) Tak ujišťuje prorok. Tak volá pln vděčnosti sv. Pavel: „Zamiloval mne a vydal sebe sama za mne.“

Ó, ukřižovaný P. Ježíši! Ó, ukřižovaná lásko! Jestli ani dnes na Velký pátek, jestli ani zde pod tvým křížem by se nemělo srdce naše roznítiti k lásce a pohnout se k milování Tebe... ó, to by již nebylo ani srdce lidské...

Milujeme Tě!

Milujeme Tě z vděčné lásky: Klaníme se Tobě a dobrořečíme Tobě. Milujeme Tě — proto z lásky k Tobě chceme Ti sloužiti a z lásky přikázání Tvá zachovávat: především světiti den Tvůj, den Páně službami Božími a tak dávat Tobě, Bože náš, co jest Božího, abychom snad zas někdy nemusili cizákům dávat, co jest naše, jak tomu bylo za hrozného vpádu nepřátel. Z lásky k Tobě zůstaneme věrni Církvi Tvé, Tvoji sv. víře katolické i za změněných poměrů, které budou žádati obětí od každého, kdo bude chtít katolíkem zůstat. A že z lásky k Tobě budeme věrni Tvé sv. Církvi katolické, tedy vyplníme i její sv. přikázání o pátečním postu, o sv. zpovědi a sv. přijímání v čas velikonoční. Prosíme vás pro Ježíše, ukřižovanou lásku, vykonejte sv. zpověď, kdo jste tak ještě neučinili. A hned včas na Bílou sobotu a o svátcích.

Kalvarský trpitel—Boží Syn, Ježíš Kristus, podle těla člen svého národa, jenž plakal nad předvídanou zkázkou Jerusalema a své vlasti, jistě když umíral z lásky k celému člověčenstvu, umíral především též z lásky pro spásu svého národa. Vždyť říkával: „Syn člověka přišel hledat především ovce lidu israelského.“ Ó, jak ho tedy miloval—jak zaň prosil! To jeho úzkostné volání: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil, bylo jistě za jeho národ a vlast. A kterýsi zbožný spisovatel z blízké země poznamenává k těmto slovům: „Ze srdce utištěného národa zní jako velikým hlasným sborem toto slovo: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil! A první, jako sbormistr začíná je P. Ježíš. Ovšem hlasy utištěného národa pronikají nebesy, ale přece samy pomocí zjednati nemohou. Ale on je mezi námi... a jako opuštěn v nejsv. Svátosti... a on z té Svátostné opuštěnosti volající, bude jistě vyslyšen. — Nuž, ve spojení s ním je síla, je naděje, jest opora, je důvěra, je pravá láska. Nuže, z lásky k ukřižovanému Spasiteli, a z lásky k národu svému prosím: aspoň jedno sv. přijímání měsíčně do rukou P. Marie Pomocné na oltář vlasti!

A když tento z lásky Ukřižovaný se tě ptá: „Může kdo míti větší lásku nad tu, aby dal život za tebe“ — jako já — ty bys nechtěl dáti trpícími bratru nuznému chudému ne život svůj, nýbrž jen něco málo majetku svého?

A ještě jedno: Sv. Pavel, veliký milovník Krista Ukřižovaného poukazuje zvláště na jednu okolnost jeho lásky k nám; snáze je milo-

vat toho, kdo je lásky hoden, ale milovat toho, kdo je lásky nehodný — je více: A touto láskou miluje tě Spasitel: „V tom ukázal Bůh lásku k nám, že Kristus zemřel za nás, kdy jsme byli ještě hříšníky!“ (Řím. 8, 5.) Za hřích, pro hřích tvůj! . . . A ty bys nechtěl ani pod křížem, ani v tomto vážném čase, ty bys nechtěl s hříchem zúčtovat ve sv. zpovědi, a varovat se ho v dalším životě!? Jaká nevděčnost, jaká bezohlednost, žijí-li křesťané, vykoupeni láskou na kříži ukřižovanou tak lehkomyšlně, tak bezbožně, tak nestřídmě, tak nečistě v manželství a a mimo manželství jako pohané, kteří ukřižované lásky neznají?! Jak spravedlivě jest zkormoucena a roztrpčena tato zneuznaná láska proti těm a na ty křesťany, kteří tak nekřesťansky žijí! Pro nás musí to býti nový důvod, nový podpal, abychom mu hleděli dosti činiti za ty, kteří ho urážejí, odprošovati a zadost mu činiti a milovati a více ho milovati za ty, kteří ho málo nebo nic nemilují.

Ó, ukřižovaný, z lásky k nám ukřižovaný Spasiteli, zapal v nás oheň lásky své, abychom tě vždy více a více milovali, — pro Tebe pracovali, trpěli a jednou duši vydechli s povzdechem: Ježíši, miluji Tě. Amen.

Obsah:

1. Cestou do Getsemane	1
2. Rozdílání křížů	5
3. Modlitba Krista Pána	10
4. Smrtebná úzkost	14
5. Kristus Pán a spící apoštolé	19
6. Jidáš	23
7. Kristus zatýkaný, Kristus ukřižovaný	28